

ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ



PROGRAM ROZVOJA OBCE

PROGRAM ROZVOJA OBCE ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ NA OBDOBIE 2015 - 2020 S VÝHLADOM DO ROKU 2022

(podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení zákona č. 309/2014 Z. z.)



**Vydanie 1.0
2015
Prešov**

Prvé znenie bolo označené číslom 1.0. V prípade zásadných zmien sa ďalšie aktualizované verzie budú označené 2.0, 3.0 atď. V prípade malých budúcich zmien sa označia 2.1., 2.2 atď.

OBSAH

Úvod.....	4
Analytická časť.....	8
Analýza vnútorného prostredia.....	8
Základné vymedzenie a poloha obce Šarišská Trstená.....	9
Geolitické pomery.....	9
Geomorfologické jednotky a pomery.....	10
Klimatické podmienky a pomery.....	10
Hydrogeografická charakteristika.....	11
Štruktúra krajiny.....	11
Krajinnoestetické hodnoty územia.....	14
Sociálno-ekonomický rozvoj.....	16
Hospodársky rozvoj.....	19
Rekreácia a cestovný ruch.....	21
Dopravno-technická infraštruktúra.....	23
Životné prostredie.....	28
Obrana štátu a ochrana obyvateľstva.....	32
Vízia obce Šarišská Trstená.....	33
Sumarizácia pozitívnych a negatívnych javov v území.....	45
Základná terminológia.....	46

ÚVOD

Táto časť zahŕňa:

- obsah dokumentu (podľa jednotlivých kapitol),
- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia.

Formulár č. Ú 7 – Titulná strana dokumentu PHSR

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ na roky 2015-2020 (2022)
Územné vymedzenie:	Obec ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ
Kód kat. územia (ZUJ):	525014
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	N/A (nie je dostupné, bude doplnené)
Dátum platnosti:	N/A
Verzia:	1.0
Časť dokumentu:	A(1) - Analytická časť / verzia 1.0
Dátum spracovania:	12.09.2015 – 31.01.2016
Publikovaný verejne:	www.obecsariisskatrstena.sk
Predkladá:	Jaroslav Fogaš
Pripravil:	Mgr. Peter Drajna

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	“Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ na roky 2015-2020 (2022)” (ďalej len „Program rozvoja obce 2015-2020 (2022)“
Forma spracovania	Rozvojový dokument je spracovaný v súlade s Metodikou na vypracovanie PHSR obce, ktorá bola vydaná Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR na základe novelizácie Zákona o podpore regionálneho rozvoja č. 309/2014 schváleného a novelizovaného Národnou radou SR vo februári 2015 / 2.0. Program rozvoja obce rešpektuje povinné prílohy, plánovacie a podporné dokumenty k metodike a postup tvorby navrhovaný metodikou. Spracovanie dokumentu rešpektuje princíp partnerstva a bude vykonaný zapojením poslancov obecného zastupiteľstva, externých odborníkov a širokej verejnosti. Dokument je spracovaný formou vedenia pracovných skupín, účasťou externých odborníkov v spolupráci s orgánmi obce za účasti partnerov a obyvateľov, ktorí prejavili záujem. PRO bolo spracované na základe Zmluvy o dielo s Obcou ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ.

<p>Riadenie procesu spracovania</p>	<p>Riadenie procesu spracovania zabezpečila W-ECOPOWER, s.r.o. nasledovne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - celkovú koordináciu spracovania PRO, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - určenie tém na spracovanie charakteristiky územia, - spracovanie východísk pre strategickú časť v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - vypracovanie strategickej vízie v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov a odhad ich financovania v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - vypracovanie formulárov pre prípravu navrhnutých projektov v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PRO, - fungovanie partnerstva, informovanie verejnosti o realizácii PRO a v prípade potreby verejné prerokovanie aktualizácie PRO, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PRO v spolupráci s externými spolupracovníkmi, - rozpracovanie Indikatívneho finančného plánu do akčných plánov, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie. <p>Kontrolu čiastkových výstupov zabezpečil kontrolný tím objednávateľa: Za obec ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ v zložení - vedúci: Jaroslav Fogaš v súčinnosti so spracovateľom PRO, W-ECOPOWER, s.r.o. v zastúpení – Mgr. Peter Drajna</p> <p>Tvorba obsahu bola zrealizovaná dodávateľom Grand Vista Slovakia, s.r.o., pod vedením Mgr. Peter Drajna s externými spolupracovníkmi v súčinnosti s pracovnými skupinami zriadenými zo zástupcov obce a partnerských subjektov a externých spolupracovníkov. Členstvo v pracovných skupinách pre partnerské organizácie bolo ponúknuté na báze dobrovoľnosti a so subjektmi, ktoré prejavili záujem o spoluprácu, kde bolo navrhnuté uzatvoriť partnerskú dohodu, ktorej vzor je daný metodikou.</p> <p>Pracovné skupiny pod vedením zodpovednej osoby prerokovali:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Východiská pre strategickú časť; - Prípravu podkladov pre formuláciu strategickej vízie obce; - Návrh strategických cieľov a opatrení v súlade s vybraným typom stratégie; - Špecifikáciu opatrení, návrh aktivít a stanovenie poradia dôležitosti opatrení a aktivít, projektov vrátane merateľných ukazovateľov výsledku a dopadu; - Vypracovanie návrhu hodnotiacich tabuliek podľa oblastí k navrhnutým opatreniam pre výber projektov v súlade s finančno-ekonomickými možnosťami obce, - Návrh finančnej časti.
--	--

<p>Obdobie spracovania</p>	<p>Od schválenia zámeru v OZ ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ do 31.01.2016 s následným predložením na rokovanie komisií a OZ.</p>
<p>Financovanie Spracovania</p>	<p>Spracovanie bude financované z rozpočtu obce ŠARIŠSKÁ TRSTENÁ.</p>

Formulár Ú8 - Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Názov dokumentu	Platnosť	Úroveň	Zdroj
	Dokumentu	Dokumentu	
Stratégia Európa 2020	2020	Európska	www.mindop.sk
Nár. strat. Reg. Rozvoja SR (NSRR)	2030	Národná	www.mindop.sk
<u>Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001- záväzná časť v znení KURS 2011</u>	2030	Národná	www.mindop.sk
Metodika na vypracovanie PHSR	2014-2020	národná	www.mindop.sk
Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR	2020	národná	www.vlada.gov.sk
Nár. strat. na ochranu detí pred násilím	2015	národná	www.vlada.gov.sk
Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012-2016	2016	národná	www.statpedu.sk
Program hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja PSK 2007-2014	2013	regionálna	www.vucpo.sk
Územný plán VÚC PSK a Územný plán	2015	regionálna	www.vucpo.sk
VÚC PSK - zmeny a doplnky 2014	2013	regionálna	www.vucpo.sk
Plán rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií PSK	2015	regionálna	www.vucpo.sk
Program odpadového hospodárstva Prešovského kraja	2015	regionálna	www.minv.sk
Správa o napĺňaní priorít a cieľov	2014	regionálna	www.mindop.sk
Národnej stratégie regionálneho rozvoja Prešovského kraja	2015	regionálna	www.vucpo.sk
PHSR 2007-2015 a jeho vyhodnotenia (Obec Šarišská Trstená)	2015	miestna	www.Šarišská Trstená.sk
Územno-plánovacia dokumentácia	2015	miestna	www.Šarišská Trstená.sk
Programový rozpočet obce Muráň 2015-	2017	miestna	www.Šarišská Trstená.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Proces vypracovania PHSR bol zabezpečený nasledujúco:

- riadenie: externý spracovateľ vybraný na základe verejnej súťaže - pracovné skupiny:
 - a) hospodárska;
 - b) sociálna;
 - c) environmentálna,
 - a) dotazníkový prieskum;
 - b) verejné prerokovanie PHSR

Počas prípravy PHSR bol na webovom sídle a úradnej tabuli obce oznam o spracovaní PHSR s možnosťou žiadať viac informácií priamo od pracovníka OCU, prípadne s možnosťou kontaktovať externého spracovateľa PHSR. Pracovné skupiny sa podieľali na pripomienkovaní analytickej časti a spolupracovali pri tvorbe ostatných ťažiskových častí PHSR. Návrh PHSR bol na záver verejne prerokovaný v priestoroch OCU.

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania PHSR

Rok	2015	2015	2015	2015	2016	2016
Termín	VII	VIII	IX-XI	XI-XII	I	II
Príprava zámeru	Príprava zámeru	Zámer v OZ				
Úvod, Analytická časť						
Strategická časť						
Programová časť						
Realizačná časť						
Finančná časť						
Záver					Finalizácia a predloženie do komisíí a OZ	

Zdroj: vlastné spracovanie

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (PHSR) a PRO obce (UPNo), tvoria dva základné nástroje na riadenie obce. PHSR obce Šarišská Trstená je strednodobý rozvojový dokument spracovaný na obdobie 2015 – 2020 (s výhľadom do roku 2022), ktorý:

- využíva potenciál, reálne príležitosti a navrhuje riešenia prioritných problémov a potrieb pre rozvoj obce,
- vychádza a je plne v súlade s platným územným plánom obce v čase jeho platnosti,
- je flexibilným dokumentom s definovaním konkrétneho implementačného mechanizmu schopným reagovať na vonkajšie zmeny a prichádzajúce podnety,
- berie do úvahy širšie okolie obce.

Dokument rozvoja obce sa spracováva v súlade so zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, ako aj v zmysle novely tohto zákona č. 309/2014 Z.z. s účinnosťou od 1.januára 2015. Podľa novely zákona o podpore regionálneho rozvoja sa rozvojový dokument nazýva Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená na roky 2015 – 2020 s výhľadom do roku 2022 (PHSR) je výsledkom procesu aktualizácie predošlého Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Šarišská Trstená.

Časť PHSR - Stratégia rozvoja obce Šarišská Trstená pre roky 2015 - 2020, výhľadovo do roku 2022 obsahuje:

- 1) Východiská pre definovanie Stratégie rozvoja obce Šarišská Trstená 2015 – 2020 (2022).
- 2) Víziu obce Šarišská Trstená 2022 ako realistickej predstavy stavu budúcnosti vo vybraných oblastiach rozvoja obce na konci platnosti rozvojového dokumentu.
- 3) Programy rozvoja obce jednotlivých oblastí rozvoja obce, ktoré definujú ciele rozvoja obce a indikátory výsledkov, opatrenia, súbor navrhovaných aktivít, indikátory výstupov.

Časť 1 (A): ANALYTICKÁ ČASŤ

Analytická časť PHSR prináša komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie - aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Analytická časť PHSR zároveň obsahuje i odhad budúceho vývoja a prípadné riziká vo väzbe na relevantné stratégie. Analýza informácií, databáz, kvantitatívnych a kvalitatívnych dát odhaľuje i vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Táto časť obsahuje:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (ďalej len „dátová základňa“) podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31. 12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu vplyvu vonkajšieho prostredia na vývoj situácie v území (zoznam),
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov realizovaných na národnej, príp. regionálnej úrovni k 31. 12. príslušného roku),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka, syntéza výsledkov),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení,
- odhad budúceho možného vývoja.

Analýza vnútorného prostredia

Táto časť obsahuje kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát (ďalej len „dátová základňa“) podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie.

Komplexná analýza súčasného stavu územia sa zostavuje na základe informácií získaných z relevantných zdrojov, t. j. štatistických údajov (ŠÚ SR, STATdat, Infostat, MOŠ...) a prieskumov. Je potrebné používať overiteľné údaje (údajová základňa), štatistickú klasifikáciu ŠÚ SR a skúsenosti expertov. Číselné údaje uvádzať v tabuľkách, resp. v grafoch v časových radoch (min. 5 rokov) s krátkym písomným komentárom. Údaje o hospodárstve územia uvádzať na maximálne možnej detailnej úrovni (v súčasnosti sú štatistické dáta dostupné do úrovne okresu) a zamerať sa aj na získavanie informácií a dát od všetkých miestnych aktérov vrátane podnikov (mäkké dáta).

Základné vymedzenie a poloha obce Šarišská Trstená

Obec Šarišská Trstená je prejazdnu cestnou obcou v okrese Prešov. Zastavané územie má prevažne obytnú funkciu. Výstavba v obci Šarišská Trstená je charakteristická malou vyváženosťou staršej historickej a novšej povojnovej zástavby. Podľa posledného sčítania obyvateľstva, domov a bytov v roku 2001 mala obec 263 obyvateľov a 46 trvale obývaných bytov. Riešené územie obce je vymedzené jeho katastrálnymi hranicami. Takto vymedzené územie má rozlohu 184 ha. Podrobné riešené územie je vymedzené hranicami zastavaného územia obce rozšíreným o plochy navrhované na bývanie, výrobu a technickú vybavenosť.

Zájmové územie tvorí územie bezprostredne súvisiace s riešeným územím majúcim prevádzkové a ekologické väzby, ochranné pásma a väzby na technickú infraštruktúra a zamestnanosť. Katastrálne územie obce Šarišská Trstená je v dotyku s katastrálnymi územiami obcí Proč, Chmeľovec, Nemcovce a Čelovce. Obec sa nachádza v severovýchodnej časti okresu Prešov.

Obrázok 1: Geografická poloha obce Šarišská Trstená



Zdroj: vlastné spracovanie

Geologické pomery

Z geologického hľadiska sa na stavbe obce Šarišská Trstená podieľajú horniny patriace paleogénu bradlového pásma. V celom katastrálnom území vystupujú pieskovce, ílovce a zlepenec, sú to tzv. jarmutské a pročské vrstvy. Litológia tohto súboru je veľmi variabilná. Bazálne časti obsahujú pestrofarebné sedimentárne brekcie. Vyššie prichádzajú vápnité pieskovce (jarmutské pieskovce), ktoré sa striedajú s vápnitými ílovcami patriacimi

flyšu. V tejto časti sekvencie sa vyskytujú polohy konglomerátov, ako aj olostostrómové pasáže. Tieto sedimenty sa vekovo zaraďujú do mástrichtu až paleogénu. Pre flyšové súvrstvie paleogénneho veku na východnom Slovensku sa používa termín pročské vrstvy.

Zvýšená seizmicita, vyhodnotenie zemetrasnej činnosti

Z hľadiska ohrozenia územia seizmicitou sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená makroseizmická intenzita pohybuje okolo 6 OMSK-64. Seizmické ohrozenie v hodnotách špičkového zrýchlenia na skalnom podloží sa pohybuje v intervale 0,80 – 0,99 m.s⁻².

Prírodná rádioaktivita a radónové riziko

Katastrálne územie obce Šarišská Trstená patrí do kategórie nízkeho až stredného radónového rizika. V katastrálnom území obce Šarišská Trstená nie sú evidované žiadne zdroje prírodného žiarenia ani extrémne anomálie magnetického poľa zeme.

Geomorfologické jednotky a pomery

Územie obce Šarišská Trstená z hľadiska geomorfologického členenia územia leží v sústave alpsko–himalájskej, v podsústave Karpaty, v provincii Západné Karpaty, v subprovincii Vonkajšie Západné Karpaty, v oblasti Nízke Beskydy a sa nachádza na hranici geomorfologických celkov Beskydské predhorie a Ondavská vrchovina.

Vlastná morfológia reliéfu je kontrolovaná odolnosťou jednotlivých súvrství vnútrokarpatského paleogénu voči zvetrávaniu a odnosu materiálu vodnou eróziou, súvrstvia s prevahou zlepcov a pieskocov sú odolnejšie proti denudácii reliéfu, vytvárajú exponovanejší reliéf vrchoviny so sklonmi zvyčajne nad 70° a súvrstvia s prevahou ílovcovej zložky majú reliéf hladšie modelovaný, s menej exponovanými sklonmi do 70°.

Geologická stavba v rozhodujúcej miere modifikuje aj morfológické a morfometrické pomery v riešenom území. Jeho prevažná časť sa vrchovinovým (stredne členitú vrchovinu) reliéfom s hlboko zarezanými dolinami vodných tokov s úzkou údolnou nivou a sklonmi svahov zväčša nad 70°.

Súčasný reliéfový procesy

V **riešenom** území prevládajú fluvialne a stráňové procesy, z ktorých dominuje výmoľová a plošná vodná erózia na poľnohospodárskej pôde. V malej miere sa uplatňujú aj zosuvné procesy ako jeden z najdynamickejších prejavov svahovej modelácie. Fluvialne procesy sú za normálnych podmienok obmedzené len na korytá vodných tokov, počas povodní môžu výrazným spôsobom prispieť k zmenám reliéfu vo väčšom rozsahu.

Klimatické podmienky a pomery

Územie v bezprostrednej blízkosti riešeného územia katastra obce Šarišská Trstená možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej klimatickej oblasti, ktorá je mierne teplá, vlhká až veľmi vlhká so studenou zimou, reprezentovanej mierne teplým, vlhkým, vrchovinovým okrskom (klimatické znaky – priemerná júlová teplota ≥ 160 C, počet letných dní < 50 , index zavlaženia je $I_z = 60$ až 120 prevažne nad 500 m.n.m.).

Klimatické pomery sú výrazne ovplyvňované členitosťou územia, výškovou zonalnosťou a orientáciou voči svetovým stranám.

Zrážky

Z hľadiska výskytu hmiel patrí predmetné katastrálne územie obce Šarišská Trstená do oblasti zníženého výskytu hmiel – podhorské až horské svahové polohy (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 20 do 50 dní) a vrcholové polohy hornatín v širšom okolí obce do oblasti horských advektívnych hmiel (s priemerným počtom dní s hmlou pohybujúcim sa v intervale od 70 do 300 dní).

Priamo v obci sa nenachádza zrážkomerná stanica. Pre ilustráciu zrážkových pomerov v širšom dotknutom území sú uvedené údaje zo zrážkomernej stanice v meste Prešov v nevelkej vzdialenosti od samotnej obce. Priemerné mesačné, ročné úhrny a úhrny letného polroku zrážok v mm. – Prešov.

Teploty

Širšie dotknuté územie možno na základe klimatických charakteristík zaradiť do mierne teplej klimatickej oblasti reprezentovanej mierne teplým, vlhkým vrchovinovým okrskom M6.

Veternosť

Z hľadiska zaťaženia územia prízemnými inverziami patrí širšie dotknuté územie medzi priemerne inverzné polohy plošne zahŕňajúce predovšetkým široké údolia riek Torysa a Sekčov a severnú časť Košickej kotliny. V prípade riešeného územia je určujúcim faktorom veterných pomerov v predmetnom území predovšetkým severojužná orientácia Slanských vrchov a Košickej kotliny, uzavretej zo západu, severu (čiastočne) a z východu pohoriami.

Z údajov prezentovaných v nasledujúcej tabuľke sú zrejme dominantné vetry severných a južných smerov, pričom v porovnaní s inými oblasťami Slovenska má oblasť okolia Prešova pomerne nízke zastúpenie bezvetria. Pomerne široké údolie Torysy nevytvára možnosti pre dlhodobé stagnácie chladného vzduchu. Inverzné polohy sú v nízko položených miestach v okolí Torysy. Na ich formovaní sa podieľajú stekavé prúdy chladného vzduchu, najmä zo západných svahov Slanských vrchov.

Hydrogeografická charakteristika

Využitelné množstvá podzemných vôd sa v hydrogeologickom rajóne PQ 110 Paleogén Nízkych Beskýd v povodí Tople pohybujú v intervale od 0,20 do 0,49 l.s-1.km-2. Hydrogeologický rajón Neogén východnej časti Košickej kotliny je budovaný neogénnymi sedimentmi s polohami štrku a piesku. Hrúbka štrkových náplavov dosahuje 3 – 5 m s priemernou výdatnosťou 1,0 – 2 l.s-1. Podzemné vody v tomto prostredí sa tvoria okrem infiltrácie zo zrážkových a povrchových vôd i prestupovaním vôd z príľahlých neovulkanitov Slanských vrchov. Riešené územie a jeho bližšie okolie nie je príliš bohaté na výskyt minerálnych vôd.

Štruktúra krajiny

Riešené územie má pretiahnutý tvar s dlhšou osou v smere juh – sever v dĺžke približne 3,1 km, maximálna šírka v smere východ – západ je okolo 0,8 km. Územie obce Šarišská Trstená má podhorský charakter s výškovým položením od nadmorskej výšky 300 do

640 m.n.m. Stred obce pri kostole sa nachádza vo výške 400 m.n.m.. Mierne zvlnený až mierne členitý povrch odlesneného chotára tvoria horniny bradlového pásma a vrstvy centrálnokarpatského flyšu. Obec Šarišská Trstená leží na juhozápadných svahoch Nízkych Beskýd v doline Šarišského potoka. V území sa rovnomerne prelínajú plochy poľnohospodárskej krajiny so zastúpením trvalých trávnych porastov využívaných na pasienie a plochy lesnej krajiny.

Orná pôda

Súčasná výmera ornej pôdy je podľa stavu EN 108 ha, pričom výmera predstavuje 58,38% z celkovej výmery územia obce. Veľkosť a tvar honov ornej pôdy predstavuje určité environmentálne riziko z dôvodu erózie spôsobenej nesprávnou orbou. Výmera potenciálnych orných pôd predstavuje 21,5 % z poľnohospodárskej pôdy. Je možné teda konštatovať, že výmera súčasnej ornej pôdy neprevyšuje potenciál poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území. Orné pôdy sú považované za nestabilný prvok z hľadiska ekologickej stability.

Trvalé trávne porasty

Celková výmera trvalých trávnych porastov je podľa stavu EN 17 ha. Táto výmera predstavuje 9,19 % podiel z celkovej výmery katastrálneho územia. Extenzívny spôsob hospodárenia má za následok, že sa na týchto pozemkoch rozšírila, buď kompaktná alebo rozptýlená nelesná stromová a krovitá vegetácia. Z hľadiska ekologickej stability predstavujú tieto lúky a pasienky stabilný prvok v poľnohospodárskej krajine vzhľadom na ich protieróznu a retenčnú funkciu a sú považované za stabilný prvok z hľadiska výpočtu koeficientu ekologickej stability.

Nelesná stromová a krovitá vegetácia

Nelesná stromová a krovitá vegetácia je zastúpená rôznymi formáciami v závislosti od abiotických pomerov lokality a spôsobu i intenzity antropogénnych aktivít. Súčasnú výmeru nelesnej stromovej a krovitej vegetácie nie je možné presne definovať z dôvodu, že nie je dostupné aktuálne zameranie stavu. Výmera nelesnej stromovej a krovitej vegetácie je cca 23 ha, čo predstavuje 12,43 % z celkovej výmery katastrálneho územia.

Líniová zeleň – brehové porasty potokov

Najzachovalejšie brehové porasty v riešenom území sa nachádzajú v alúviu miestnych potokov. Tvoria ich viacetážové porasty reprezentujúce mäkké lužné lesy. Nelesná stromová a krovitá vegetácia rozptýlená a kompaktná sa vyskytuje sa v komplexoch extenzívnych trvalých trávnych porastov. Tieto pásové formácie trvalých trávnych porastov s rozptýlenými krovitými porastmi sú významným krajinným prvkom a vegetačnou štruktúrou nie len z estetického a kultúrneho hľadiska.

Majú multifunkčný význam v intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajine, kde plnia dôležitú funkciu protieróznej ochrany pôdy, podporujú retenčnú funkciu a predstavujú nenahraditeľný biotop pre drobnú zver, avifaunu a včelstvo. Nelesná stromová a krovitá vegetácia sa považuje za stabilný a pozitívny prvok v zmysle výpočtu koeficientu ekologickej stability.

Záhrady a sady

Výmera záhrad a sadov podľa stavu EN v riešenom území je 6 ha, čo je 3,24 % z celkovej výmery katastrálneho územia. Záhrady a sady sa považujú za stabilný a pozitívny prvok v zmysle výpočtu koeficientu ekologickej stability.

Lesy

Lesný pôdny fond je v katastrálnom území Šarišská Trstená zastúpený na 34 ha, čo predstavuje 18 % z celkovej výmery katastrálneho územia. Tvorí ho komplex lesa v severnej časti katastrálneho územia. Vekové rozvrstvenie porastov na danom území je malé. Priemerný vek porastov je 45 rokov. V týchto porastoch sa vykonávajú výchovné zásahy zamerané na zvýšenie kvality drevnej hmoty a zvýšenie ich stability vekovým rozvrstvením a drevinovým zložením.

Sú však aj porasty rovnoveké, kedy bol používaný spôsob obnovy holorubný, vzhľadom na drevinové zloženie a možnosť obnovy vhodný (monokultúry borovice, nekvalitné hrabové porasty a p.). Prevažne borovicové porasty vznikli z prirodzenej obnovy na pozemkoch, ktoré sa nedali obhospodarovať inak. Podľa geomorfologického členenia Slovenska spadá katastrálne územie do lesnej oblasti 21 Nízke Beskydy, vymedzenej prírodnými podmienkami, podoblasti 21A Laborecká vrchovina, Ondavská vrchovina.

V danom katastrálnom území sú hospodárske lesy, ktoré okrem produkčnej funkcie plnia aj funkcie celospoločenské. Stanovištné a klimatické pomery tu podmienili vznik spoločenstiev s hospodárskymi súbormi lesných typov v 2. a 3. lesnom vegetačnom stupni s prevahou v živnom rade trofnosti. V 2. lesnom vegetačnom stupni lesnom vegetačnom stupni sú hospodárske lesy prevažne tvaru vysokého. Zastúpené sú hospodárskymi súbormi lesných typov 211 – živné bukové dúbavy. Hlavnými drevinami v tomto lesnom vegetačnom stupni sú dub, buk a borovica, v podraze je prevažne hrab.

Prímes v porastoch podľa stanovišťa tvorí viac druhov drevín. Najviac sa vyskytuje čerešňa, javor poľný a breza. V menšej miere sa pridružujú javor horský, osika. Porasty sú výškovo rozdiferencované, rovnomerne zmiešané, čím sa zvyšuje ich ekologická stabilita. Rubná doba v závislosti od stanovišťa a drevinového zloženia je 90 – 110 rokov, obnovná doba 30 rokov. Hospodársky spôsob obnovy je prevažne podrastový s formou maloplošnou, pričom je potrebné zachovať v čo najväčšej miere prirodzené zmladenie.

V lesoch ochranných hospodárskymi súbormi lesných typov 292 – svieže vápencové bukové dúbavy. Vyskytujú sa na plytkých silno skeletnatých pôdach s často vystupujúcou materskou horninou na povrch. Na týchto stanovištiach je na danom území v porastoch 100 % zastúpenie borovice. Zakmenenie týchto porastov je prirodzene nízke s početnými medzerami a trávnatou pokrývkou. Cieľovým hospodárstvom v hospodárskych lesoch je bukovo – dubové hospodárstvo s prímiesou cenných listnáčov a z ihličnanov borovica.

V 3. lesnom vegetačnom stupni sú hospodárske lesy tvaru vysokého. Zastúpené sú hospodárskymi súbormi lesných typov 311 – živné dubové bučiny. Hlavnými drevinami sú buk a dub, prímes tvorí hlavne hrab. Z ihličnanov okrem borovice sa na vyšších stanovištiach vyskytuje smrekovec. Podružnými drevinami v závislosti od stanovišťa sú osika, breza, čerešňa, javor horský, javor poľný. Aj v tomto lesnom vegetačnom stupni sú porasty výškovo a hrúbkovo rozdiferencované, čo zvyšuje ich stabilitu. Rubná doba v závislosti od stanovišťa a drevinového zloženia je 90 – 110 rokov, obnovná doba 30 rokov. Hospodársky spôsob obnovy je prevažne podrastový s formou maloplošnou, pričom je potrebné zachovať v čo najväčšej miere prirodzené zmladenie.

Cieľovým hospodárstvom je dubovo – bukové hospodárstvo s prímiesou cenných listnáčov a z ihličnanov borovica a smrekovec. Porasty v obidvoch lesných vegetačných stupňoch sú prevažne pôvodné a prirodzené, z ekologického hľadiska stabilné. Ich stabilitu mierne znižuje imisný spád, avšak zmiešané porasty na danom území s dobrou porastovou štruktúrou výškovou aj druhovou tvorené z odolnejších drevín mu pomerne dobre odolávajú.

Lesy sa považujú za stabilný a pozitívny prvok v zmysle výpočtu koeficientu ekologickej stability.

Vodné plochy

Vodné plochy majú podľa stavu EN výmeru 10 ha, čo predstavuje cca 2 % z celkovej výmery katastrálneho územia. Z hydrologického hľadiska územie patrí do čiastkového povodia Bodrog (číslo hydrologického poradia povodia 4–30), základné povodie Torysa (číslo hydrologického poradia 4–32–04). Riečnu kostru územia tvorí potok Trstianka. Pramení na južnom okraji vrchu Haľagoš (642 m.n.m). Ľavostranné prítoky: krátky prítok z oblasti Čeloviec. Potok sa vlieva do Ladianky pri obci Lipníky.

Zastavané plochy

Zastavané plochy tvoria vzhľadom na determináciu abiotickými prvkami kompaktné jadrové zastavané územie obce. V katastrálnom území sa nenachádzajú roztrúsené zastavané plochy v krajine okrem vodohospodárskeho objektu. Výmera zastavaných plôch je 9 ha, čo je 4,6 % z celkovej výmery katastrálneho územia. Zastavané plochy sú považované za nestabilný prvok z hľadiska výpočtu koeficientu ekologickej stability.

Z uvedeného prehľadu je zrejmé, že zornenie je 108 ha čo predstavuje 59 % z celkovej výmery a 34 ha zaberajú lesy čo je 18 % rozlohy územia obce. Obec sa nachádza v nenarušenom prírodnom prostredí z hľadiska krajinnej scenérie. Negatívne vplyvy poľnohospodárskej veľkovýroby spojené s hrubými zásahmi do prírodných ekosystémov nie sú v porovnaní s inými regiónmi veľmi výrazné.

Krajinnoestetické hodnoty územia

Významnosť krajinných štruktúr v rámci riešeného územia je determinovaná stabilitou štruktúr. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavuje diferenciaciu územia podľa vybraných kritérií. Na základe tejto klasifikácie bola získaná priemerná hodnota stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narúšania ekologických väzieb v riešenom katastrálnom území. V závislosti od podielu lesných spoločenstiev a iných stabilnejších prvkov v krajine má územie priemerný stupeň ekologickej stability – hodnota 2,7, čo pre dané územie znamená, že je nestabilné a je potrebné vykonať výrazné organizačné biologické a agrotechnické opatrenia na podporu rastu stability v závislosti od pozitívnych zásahov do krajiny.

V tejto súvislosti je však potrebné poznamenať, že táto dosiahnutá hodnota obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinnej štruktúry. Hodnota ekologickej stability nezahŕňa kvalitatívny rozmer napr. znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinnej štruktúry a pod.. Veľmi významné a bezvýznamné štruktúralne jednotky sa v riešenom území a blízkom okolí nenachádzajú, krajinnoekologické hodnotenie významnosti je nasledovné:

Významné štruktúry tvoria základnú štruktúru prvkov návrhu územného systému ekologickej stability.

Chránené časti prírody

V **katastrálnom** území obce Šarišská Trstená v súčasnosti sa nachádzajú len prvky územného systému ekologickej stability miestnej úrovne. Celé katastrálne územie je zaradené do 1. stupňa územnej ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny.

Historický vývoj osídlenia

Obec je písomne doložená z roku 1345 ako Nadfu, neskôr ako Komlos alebo Nadfeu (1351), Natwej (1773), Natfej (1786), Nadvej (1927), Šarišská Trstená (1948); maďarsky Nádfi. Obec v roku 1345 bola súčasťou panstvu Chmeľovec. V roku 1427 nebola zdanená, v roku 1787 mala 7 domov a 62 obyvateľov, v roku 1828 mala 5 domov a 43 obyvateľov. V 18. storočí patrila Horváthovcom, Dobyovcom a Puskovcom. Dodnes je to poľnohospodárska obec. Jednotné roľnícke družstvo bolo založené v roku 1960. Časť obyvateľstva pracovala v priemyselných podnikoch v Prešove. Obec bola súčasťou Šarišskej župy, potom do roku 1960 patrila do okresu Prešov a Prešovského kraja. Po roku 1968 bola súčasťou Východoslovenského kraja a okresu Prešov.

Kultúrne pamiatky

Na území obce Šarišská Trstená sa nachádza kaplnka Jána Nepomuckého z roku 1858. Stavba kaplnky nie je evidovaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu. Pozornosť si zaslúžia aj voľne stojace kríže na území obce, ktoré sú vždy pamätníkmi miestnych udalostí v histórii obce a aj keď nie sú zapísané v zozname pamiatkového fondu kultúrnych pamiatok sú súčasťou kultúrneho dedičstva obce a ako takým je im potrebné venovať primeranú ochranu a zveľádovanie.

Obec si môže viesť v zmysle § 14 zákona číslo 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu evidenciu pamätihodností obce. Do evidencie pamätihodností možno zaradiť nehnuteľné a hnutel'né veci, kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, katastrálne a zemepisné názvy viažuce sa k histórii a osobnostiam obce. K pamätihodnostiam je možné zaradiť aj staré stromy v katastri, božie múky, kríže a iné objekty viažuce sa k histórii obce. Krajský pamiatkový úrad Prešov na požiadanie poskytne obci metodickú a odbornú pomoc pri evidovaní pamätihodností obce.

Archeologické náleziská

V **Centrálnej** evidencii archeologických nálezísk Slovenskej republiky nie sú evidované žiadne archeologické lokality na riešenom území obce Šarišská Trstená. Krajský pamiatkový úrad Prešov na základe dosiaľ evidovaných archeologických lokalít určil územie historického jadra obce za územie s predpokladanými archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku. Nie je možné však vylúčiť predpoklad výskytu neznámych archeologických objektov a nálezov aj mimo známych archeologických lokalít a preto je potrebné pri stavebnej činnosti na území obce oznámiť takýto nález Krajskému pamiatkovému úradu Prešov, ktorý zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní.

Základné demografické údaje

Od začiatku sledovaného obdobia, od roku 1869 do roku 1890 mal demografický vývoj obyvateľstva mierne klesajúcu a potom neustále stúpajúcu tendenciu, ktorá počnúc rokom 1996 sa prakticky nemení, čo odráža dobré ekonomické pomery v spôsobe obživy.

Údaje o obyvateľstve a bytovom fonde boli analyzované na základe výsledkov zo sčítania ľudu, domov a bytov k roku 2001 za obec.

Riešené územie zaberá 0,197 % z celkovej plochy okresu Prešov, pričom počet trvalo žijúcich obyvateľov k 26.5.2001 predstavoval 0,16 % z celkového počtu obyvateľov okresu. Obec Šarišská Trstená patrí v rámci okresu Prešov do skupiny malých obcí. Hustota obyvateľstva v riešenom území je nižšia ako dosiahnutá priemerná hodnota v okrese Prešov patriacom medzi okresy s najvyššou hustotou obyvateľstva v rámci Slovenskej republiky a tiež nižšia ako zaznamenané hodnoty v rámci Prešovského kraja i Slovenskej republiky.

Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 mala obec Šarišská Trstená 263 trvale bývajúcich obyvateľov a z toho bolo 35,7 % v predproduktívnom, 49,4 % v produktívnom a 14,8 % vo veku poproduktívnom. Podľa sčítania obyvateľov, domov a bytov v obci ekonomicky aktívnych bolo 97 obyvateľov, čo činí 36,9 % z celkového počtu obyvateľov. Obyvateľstvo v obci Šarišská Trstená z hľadiska národnostného zloženia je jednoliate slovenskej národnosti.

V obci Šarišská Trstená z hľadiska náboženského vierovyznania absolútne prevláda rímskokatolícke náboženstvo s minimálnym zastúpením gréckokatolíckeho náboženstva vyznania. Podľa výsledkov sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001 mala obec Šarišská Trstená spolu 48 domov a z toho 46 trvale obývaných domov, v ktorých je 48 bytov, z toho trvale obývaných 46 bytov. Podľa počtu trvale bývajúcich obyvateľov pripadalo 5,72 osôb na jeden trvalý byt.

Sociálno-ekonomický rozvoj

Vývoj počtu obyvateľstva z jednotlivých sčítaní a medziročných cenov možno v obci Šarišská Trstená sledovať od roku 1869, kedy mala obec spolu 63 obyvateľov. Ku koncu roka 2001 stúpol počet obyvateľov na hodnotu 263, čo je nárast oproti roku 1970 o 26,4 %, kedy obec mala 208 obyvateľov. Z celkového počtu 263 obyvateľov bolo 128 mužov, čo je 48,7 % a 135 žien, čo je 51,3 %. K 26.05..2001 index maskulinity (pomer počtu mužov a žien) bol na úrovni 0,948 bodá, čo znamená, že na 1000 žien pripadlo 948 mužov.

Na konci roku 2008 mala obec 287 obyvateľov, kým na začiatku roka ich bolo 283. Prirodzeným pohybom obyvateľstva (pôrodnosť a úmrtnosť obyvateľstva) v roku 2008 získala obec 3 obyvateľov, čo zodpovedá prirodzenému prírastku na úrovni 10,45 ‰. V rámci mechanického pohybu obyvateľstva boli v rámci obce Šarišská Trstená zaznamenaní 2 prisťahovaní a 1 vysťahovaný, čo predstavuje 3,48 ‰ prírastok obyvateľstva prisťahovaním 1 osoby. Celkový pohyb obyvateľstva, pozostávajúci z prirodzeného a mechanického pohybu, tvorilo v roku 2008 v obci Šarišská Trstená 4 osôb, t.z. celkový 13,94 ‰ prírastok obyvateľstva.

Podľa údajov zo sčítania uskutočnenom v roku 2001 žilo v obci Šarišská Trstená 263 trvale bývajúcich obyvateľov a z toho bolo 35,7 % v predproduktívnom, 49,4 % v produktívnom a 14,8 % vo veku poproduktívnom. Ekonomicky aktívnych bolo 97 obyvateľov, čo činí 36,9 % z celkového počtu obyvateľov. Podiel 53 mužov bol 54,64 % na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov. V súčasnosti (stav k 31.12.2015) má obec 360 obyvateľov.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 10 ‰ za rok. Na vývoj obyvateľstva budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- predpoklady ekonomickej stability v štáte a tým ochota mladých ľudí zakladať rodiny,
- zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra kraja,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb,
- dostupná oblasť pre rekreáciu a
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

Školstvo

Na území obce vzhľadom na nízky počet detí sa nenachádza materská škola. Na území obce sa nenachádza základná škola ani iné druhy školských zariadení. V súčasnosti školopovinné deti navštevujú základné školy v blízkych obciach Chmeľov a Kapušany. Študenti stredných škôl tieto navštevujú v sídle okresu respektíve v iných mestách kraja. Pre budúci rozvoj obce nebude potrebné uvažovať so zriadením základnej školy.

Kultúra a osвета

Na území obce na pozemku s plochou 2 661 m² sa nachádza budova kultúrneho domu s viacúčelovou sálou s plochou cca 235 m², javiskom s plochou cca 30 m² a 50 stoličkami. Obec vedie kroniku obce. Na kultúrno-spoločenskom živote obce sa okrem pracovníkov obecného úradu nikto nepodieľa. Na území obce pôsobí rímskokatolícka farnosť s farou v obci Podhorany a kostolom Krista Kráľa v severnej časti obce s 200 miestami na sedenie. Zhromažďovacie priestory pre väčšie verejné zhromaždenia občanov má obec Šarišská Trstená v súčasnosti vytvorené v sále kultúrneho domu. Malé priestranstvo je pred kultúrnym domom a pred kostolom.

Telovýchova a šport

Obec má v súčasnosti multifunkčné ihrisko. Územie obce má predpoklady pre rozvoj tejto funkcie. Je to priestor predovšetkým v blízkosti budovy kultúrneho domu, kde by mohol vzniknúť spoločný univerzálny športový areál.

Zdravotníctvo

V obci nepôsobí žiadny lekár a nie sú vytvorené žiadne lekárske pracoviská. Obyvateľom obce slúži zdravotné stredisko v Kapušanoch, komplexná zdravotná starostlivosť je dostupná v Prešove. Na území obce nie je zriadená lekáreň. Najbližšia je v Kapušanoch. V riešení územného plánu pre bilančné obdobie nebude potrebné tento stav v poskytovaní zdravotníckej starostlivosti meniť už aj vo vzťahu k blízkosti okresného mesta.

Sociálna starostlivosť

Obec Šarišská Trstená nemá zriadený klub dôchodcov a ani dôchodcom nie je poskytované stravovanie. Na poli sociálnej starostlivosti pre dôchodcov obce nepôsobí ani externá pracovníčka a ani žiadna iná vybavenosť s touto funkciou sa na území obce

nenachádza. Pre bilančné obdobie územného plánu obce bude potrebné riešiť klub dôchodcov s možnosťou poskytovania stravovania. Vytvorenie možnosti poskytovania stravovania dôchodcom je podmienené rozsahom poskytovaných služieb verejného stravovania v obci.

Maloobchodná sieť

Na území obce sa nachádza jedna predajňa zmiešaného tovaru s jedným pracovníkom o celkovej predajnej ploche cca 218 m² je v budove Jednoty v centrálnej časti obce. Očakávaným zvýšením počtu obyvateľov by sa v budúcnosti mohol rozšíriť trhový priestor pre vznik ďalších služieb a zariadení maloobchodu. Ako istý limit ich rozvoja sa však javí rastúca ochota obyvateľov cestovať za prácou a nákupmi mimo miesta bydliska a vznik veľkých nákupných centier v Prešove, ktoré odčerpávajú potenciálny dopyt. V riešení územného plánu bude potrebné vytvárať predpoklady ich vzniku s prioritným zriaďovaním v centrálnej časti obce a ich možné kapacity s ohľadom na vhodné dochádzkové vzdialenosti prednostne umiestňovať na plochy posilňujúcej centrálnu časť.

Verejné stravovanie

V obci je jedno Pohostinstvo IV. cenovej skupiny s plochou pre 30 stoličiek v budove Jednoty v strede obce, kde pracuje jeden pracovník. Pre súčasné potreby obce je tento stav postačujúci.

Ubytovacie služby

Ubytovacie služby na území obce sa v súčasnosti neposkytujú. Obec má záujem ich v budúcnosti poskytnúť.

Nevýrobné služby

Na území obce nie sú zabezpečované nevýrobné služby. V oblasti občianskej vybavenosti nevýrobných služieb s ohľadom na predpokladanú veľkosť obce je možné orientačne rátať s ich vytvorením. Ich ďalší rozvoj v obci je silne limitovaný blízkosťou okresného sídla. Pohrebné služby v obci sú zabezpečované na jednom cintoríne vo východnej zastavanej časti obce s dostatočnou výmerou pozemku, postačujúceho pre budúcu veľkosť obce k návrhovému roku a preto nie je potrebné v územnom pláne riešiť jeho rozšírenie. Obec nemá zriadený dom smútku a uvažuje s jeho výstavbou. Na území obce sa nenachádza iný cintorín.

Výrobné a opravárenské služby

V obci sa teraz neposkytujú žiadne z výrobných a opravárenských služieb. Druhovosť a kapacity potrieb vybavenosti výrobných služieb budú postupne vyplývať z podnikateľských plánov a užívateľov územného plánu.

Správa a riadenie

Vo verejnej správe na obecnom úrade pracujú dvaja pracovníci, ktorí zabezpečujú obecnej správy. Obec nemá zriadenú sobášnu sieň, tá je zriadená v obci Chmeľov. Na území obce nie je pošta, tá sa nachádza v obci Pušovce. Spoločná úradovňa stavebného úradu pre

obec Šarišská Trstená je v obci Kapušany. V obci nie je zriadená úradovňa polície. Táto sa nachádza v blízkych Kapušanoch. Obec nemá požiaru zbrojnicu.

Hospodársky rozvoj

Ťažba nerastných surovín

Na území obce sa neťažia žiadne nerastné suroviny a ani v minulosti nebola zaznamenaná ťažba surovín. Podľa stanoviska Obvodného banského úradu v Košiciach sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená nenachádzajú žiadne zistené ložiská nerastov, z čoho vyplýva, že riešením rozvoja obce nebudú dotknuté záujmy ochrany a využívania nerastného bohatstva (výhradných ložísk) a preto v riešení územného plánu nie je potrebné vytvárať predpoklady pre ťažbu nerastných surovín.

Poľnohospodárstvo

Poľnohospodárska činnosť je zameraná na rastlinnú výrobu. V obci v minulosti na pôde hospodáril Jednotné roľnícke družstvo Pušovce. Dnes poľnohospodársky pôdny fond pozostávajúci zo 108 ha ornej pôdy a 17 ha lúk a pasienkov obhospodaruje Ovčia farma Proč a súkromne hospodáriaci roľníci, ktorí sú občanmi obce. Poľnohospodárska pôda zaradená podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. – 4. kvalitatívnej skupiny sa v katastrálnom území obce nenachádza. Jestvujúca poľnohospodárska pôda dáva všetky vhodné predpoklady pre rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby pri zabránení nežiaducich javov biodiverzity.

Lesné hospodárstvo

Lesné porasty na území katastra obce Šarišská Trstená tvoria ucelené komplexy na severe, ktoré sú súčasťou Oöndavskej vrchoviny a patria do Lesného hospodárskeho celku Giraltove. V obci je evidovaných cca 34 ha lesa v lesnom pôdnom fonde, čo tvorí 18 % z celkovej plochy katastrálneho územia obce, ktorých vlastníckmi sú Lesy Slovenskej republiky. Dominantný podiel na výmere lesných porastov v katastrálnom území obce Šarišská Trstená majú hospodárske lesy, ktoré okrem produkčnej funkcie plnia aj funkcie celospoločenské. V zastúpení lesných typov prevažujú lesy listnaté s prevahou duba a buka, v podrade je prevažne hrab a z ihličnatých drevín borovica. Vekové rozvrstvenie porastov na danom území je malé. Priemerný vek porastov je 45 rokov. Drevná hmota je spracovávaná na pilách mimo územia obce. Lesný hospodársky plán pre Lesný hospodársky celok Giraltove je platný na roky 2008–2017, ktorý pre hospodárenie na lesnom pôdnom fonde je potrebné považovať za záväzný.

Priemyselná a remeselná výroba a skladové hospodárstvo

Hospodárska základňa obce je nedostatočne vyvinutá a vzhľadom k počtu obyvateľov značne poddimenzovaná. Obec bola tradičnou poľnohospodárskou obcou s rozvinutou rastlinnou i živočíšnou výrobou. Vznik ďalších výrobných prevádzok v sektore remeselných služieb závisí predovšetkým od podnikateľských ambícií miestnych obyvateľov. Očakávaná expanzia firiem by obohatila ekonomickú základňu obce a znamenala aj zvýšenie príjmov obecného rozpočtu.

Plochy zelene

Aj keď samotné zastavané územie obce je posudzované ako stresový faktor v území, no na jeho ploche sa nachádza systém zelene rôznych kategórii. Snahou prieskumov a rozborov je zdokumentovať jednotlivé kategórie zelene nachádzajúce sa v zastavanom i nezastavanom území obce. V obci sú zastúpené nasledujúce kategórie zelene.

Plochy verejnej zelene

Parkovo upravené plochy sa nachádzajú v centrálnej časti obci. Z menších parkovo upravených a udržiavaných plôch sa jedna nachádza v centrálnej časti o výmere 818 m² pri kultúrnom dome o výmere 2 661 m². Plochy verejnej zelene je potrebné v riešení územného plánu obce zriaďovať predovšetkým v jej centrálnej časti a pri kostole.

Plochy zelene rodinných domov

Zeleň rodinných domov tvorí základ systému zelene v sídle. K prevažnej väčšine rodinných domov prináležia výmerou rozsiahle pozemky záhrad. Pozemok s rodinným domom je väčšinou členený na predzáhradku, zastavanú obytnú a hospodársku časť a na záhradu. Zeleň obytnej časti pri rodinných domoch väčšinou nie je zriadená a rovno na rodinné domy je priamo napojená hospodárska časť domu. Pozemky rodinných domov sú ukončené rozsiahlymi záhradami, ktoré sú najvýznamnejším krajinotvorným prvkom obce. Najbližšie k rodinným domom sa nachádza ovocná časť záhrady. Konce pozemkov nadväzujú už na okolitú, prevažne poľnohospodársky obrábanú krajinu, ale tiež na lesy. V riešení územného plánu obce je potrebné podnecovať kvalitné úpravy priehradzok pri rodinných domoch, akými sú živé ploty, okrasné kríky, popínavé rastliny a podobne.

Plochy vyhradenej zelene

Medzi plochy vyhradenej zelene pre potreby riešenia územného plánu obce je zahrnutá plocha cintorína o výmere 1 632 m², ktorú bude potrebné naďalej zveľaďovať a udržiavať. Iné druhy vyhradenej zelene sa v obci nenachádzajú. Nebude potrebné, aby PRO obce riešil takúto zeleň.

Plochy sprievodnej – líniovej zelene

Medzi menšie upravené plochy v obci patrí vysoká – líniová zeleň len pozdĺž cesty III/5452 ako hlavnej komunikácie a miestnej komunikácie v severnej a južnej časti zastavaného územia. PRO obce by mal riešiť jej doplnenie v zastavanej časti obce s preferovaním jej výsadby v jej centrálnej časti s ohľadom na skutočné pomery pôvodnej zástavby. Jestvujúca zeleň brehových porastov a sprievodná vegetácia potoka Trstianka v zastavanej časti obce obsahuje najmä krovinové poschodie v prepojení so stromovým. Líniová zeleň brehových porastov je zastúpená jelšovo – topoľovými a vŕbovými porastmi a dopĺňa mozaikové štruktúry zelene v okolí. V PRO je potrebné zeleň brehových porastov a sprievodnú vegetáciu vodných tokov riešiť v rámci protipovodňových úprav vodných tokov, kde bude potrebné pre novú výsadbu použiť len druhy drevín z domácej produkcie so zachovaním prirodzených ekosystémov pri zachovaní ochranných a manipulačných pásiem. Keďže obec má povinnosť viesť v zmysle ustanovení § 48 zákona číslo 543/2002 Z.z.

pozemky vhodné pre náhradnú výsadbu za prípadný výrub drevín, je potrebné, aby riešenie územného plánu obce určilo takéto pozemky, ktoré môžu byť aj súčasťou iných druhov zelene.

Plochy lesov

V **extraviláne** obce Šarišská Trstená sa z krajinskej zelene najvýznamnejšie uplatňuje zeleň lesných porastov. Zeleň trvalých trávnych porastov a brehovú zeleň vodných tokov i napriek tomu, že je v krajinskej štruktúre plošne menej významne zastúpená má vysokú ekologickú hodnotu a je významným krajinným prvkom. PRO obce určí prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie týchto plôch.

Rekreácia a cestovný ruch

Charakter potenciálu územia a využitie

Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku, ktoré je potrebné podporovať a prednostne rozvíjať tie druhy a formy turizmu, ktoré majú pre rozvoj v danom území najlepšie predpoklady usmerňovať rozvoj funkčno – priestorového subsystému rekreácie a turizmu v súlade s Koncepciou územného rozvoja Slovenska 2001, Regionalizáciou cestovného ruchu Slovenskej republiky a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja. Územie obce Šarišská Trstená leží v údolí potoka Trstianka v atraktívnom, málo narušenom prírodnom prostredí na území Beskydského predhoria a je relatívne blízko krajského mesta Prešov.

Toto dáva predpoklad tvorby rekreačného zázemia pre toto sídlo. Preto je potrebné, aby obec Šarišská Trstená slúžila ako priestor pre rozvoj doplnkových funkcií cestovného ruchu a preto je nutné uvažovať o prepojení viacerých katastrov pre rekreáciu a vidiecku turistiku. Možnosti využitia miernejších terénov v katastrálnom území sú široké, ktoré môžu slúžiť pre turistiku, cykloturistiku a hubárčenie v lete a v zime pre lyžiarsku turistiku. Obec má vhodné podmienky pre chalupárčenie, letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Na území obce je niekoľko zaujímavých miest s dobrými výhľadmi na obec ale aj na širšie okolie s panoramatickými výhľadmi a to predovšetkým na severe a severovýchode územia z lúk na Šilkách a Lapišoch. Ďalšou z možností využitia prírodného potenciálu územia obce je poľovnícky revír v blízkych lesoch, kde pôsobí Poľovnícke združenie HUBERTUS Podhorany.

Územné rozloženie rekreačných priestorov, stredísk a zariadení

Hlavnými rekreačnými priestormi v blízkosti riešeného územia obce Šarišská Trstená sú dva rekreačné krajinné celky v rámci Prešovského kraja:

IX. RKC Čergov

Územie rekreačného krajinného celku, ktorého ťažiskom je rovnomenné pohorie, ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku. Územie Čergova je pripravené na vyhlásenie za chránenú krajinnú oblasť, čo je nutné rešpektovať.

XI. RKC Slanské vrchy

Slanské vrchy majú charakter kľudovej zóny (potrebné uvedený stav rešpektovať) s vhodnými podmienkami pre letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Vhodné vybavenostné

zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku. V súčasnosti je spracovaný projekt na vyhlásenie Slanských vrchov za chránenú krajinnú oblasť.

Z riešenia Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja 2004 vyplýva potreba zriadiť nové rekreačné priestory, ktorých podrobné riešenia by mali zabezpečiť územné plány príslušných dotknutých obcí.

Územie riešenej obce Šarišská Trstená je súčasťou navrhovaného rekreačného priestoru Haľagoš, ktoré tvoria katastrálne územia šiestich obcí Čelovce, Chmeľovec, Podhorany, Proč, Pušovce a Šarišská Trstená s navrhovanou rozlohou 750 ha a predpokladanou dennou návštevnosťou 2 500 osôb v hlavnej sezóne. Rekreačný priestor Haľagoš s regionálnym významom je navrhovaný ako II. krajinný a funkčný typ podhorský pre rekreáciu a vodné športy. Pre zabezpečenie kvalitných služieb rekreačného priestoru je potrebné využiť potenciál zastavaného i nezastavaného územia všetkých obcí a zabezpečenie realizácie potrebných športových a rekreačných zariadení vrátane stavieb občianskeho a technického vybavenia v riešenom priestore s možným parciálnym rozložením funkcií a zariadení medzi obcami. Na území obce sa nenachádzajú žiadne rekreačné priestory, ani rekreačné strediska a na území obce nie sú zriadené záhradkárske osady. Obec má veľmi obmedzené možnosti vybudovať v prírodnom prostredí na svojom území rekreačné miesto – lokalitu. Riešenie územného plánu obce má navrhnúť reálne možnosti realizácie plôch so športovo – rekreačnou funkciou.

Dynamická turistika

K najviac uplatňovaným formám dynamickej turistiky patrí pešia turistika. Severná časť riešeného katastrálneho územia obce má vhodné lokalizačné predpoklady pre jej plné rozvinutie. Predovšetkým údolie vodného toku Trstianka a naň nadväzujúci zalesnený masív na južnom okraji Nízkyh Beskýd poskytuje široké možnosti nenáročných turistických vychádzok a relaxácie v prírodnom prostredí. Naproti tomu krajinná štruktúra centrálnej a južnej časti riešeného územia s dominantne zastúpenou veľkoblokovou ornou pôdou nie je z pohľadu turistického návštevníka veľmi atraktívna. Samotná obec má vhodné lokalizačné predpoklady ako východisko peších turistických a cykloturistických výletov predovšetkým vo väzbe na susedné obce Fulianka, Čelovce, Chmeľovec, Podhorany, Proč, Pušovce a Chmeľov. Riešeným územím ani v blízkom okolí obce hlavné turistické trasy značených turistických chodníkov neprechádzajú. Pre pešiu turistiku v riešenom katastrálnom území obce Šarišská Trstená slúžia len turisticky neznačené chodníky po poľných a lesných cestách. Najbližšie miesto využiteľné na turistiku po značených chodníkoch k územiu obce sa nachádza na juhozápade v obci Kapušany, kde zo železničnej vychádza značený turistický chodník, z ktorého je prístupná veľká turistická sieť chodníkov a magistrál:

Zelený 5702 – vedie zo železničnej stanice v obci Kapušany, prechádza Kapušianskym hradným vrchom okolo Fintického kameňolomu pod Fintickým sedlom cez Okruhliak do Prešova.

Žltý 8706 – vedie z Fintického kameňolomu cez Fintické sedlo do Sedla Stráže, kde sa stretáva s červeným 0901 – E 8 – Cesta hrdinov SNP a ďalej vedie na Lysú Stráž.

Červený 0901 – E 8 – Cesta hrdinov SNP, ktorá prechádza v blízkosti Veľkého Šariša cez sedlo Stráže medzi Veľkou a Lysou Strážou.

Táto turistická magistrála začína na Duklianskom priesmyku, vedie územím celého Slovenska od východu na západ a končí na hrade Devín. Z tejto magistrály sú prístupné ďalšie turistické značené chodníky Východného Slovenska. Nevýhodou trasovania vyššie uvedených turistických značkovaných chodníkov z pohľadu účastníka cestovného ruchu je ich vzdialenosť od obce. Riešenie územného plánu obce by mohlo navrhnúť možné napojenie na tieto značené chodníky a tým umožniť zokruhovanie výletných trás s rôznou dĺžkou a obtiažnosťou, vytvárajúcou optimálne podmienky predovšetkým pre prepojenie navrhovaných aktivít v území a centrom obce Šarišská Trstená. Po katastrálnych územiach blízkyh obci Fulianka, Tulčík a Demjata prechádza cyklistická trasa:

Karpatská cyklocesta Z Prešova na Duklu číslo 015 vedúcej z Prešova cez obce Kapušany, Tulčík, Demjata, Raslavice, Hertník do Bardejova. Ďalej pokračuje cez Andrejovú a Svidník do Vyšného Komárnika na Dukliansky priesmyk. Ďalšie cyklistické trasy, ktoré začínajú v Prešove alebo týmto mestom prechádzajú sú prístupné z ciest II/545, I/73 a I/18.

Kúpeľné územia a liečivé zdroje

Kúpeľné územia a objekty tohto charakteru sa v katastrálnom území obce nenachádzajú. V riešenom území sa nenachádzajú ani pramene liečivých zdrojov a nie sú evidované ani zdroje prírodných minerálnych vôd. V riešenom území sa nachádzajú pramene pitných nemineráliezovaných vôd. Pôvodné vývery týchto vôd by sa po odbornom zachytení a úprave okolia mohli využiť ako cieľové turistické body.

Dopravno-technická infraštruktúra

Širšie dopravné vzťahy

Obec Šarišská Trstená leží mimo hlavných dopravných koridorov Slovenska. Nadradený skelet cestnej dopravnej infraštruktúry je zo západného smeru reprezentovaný spoločným koridorom diaľnice D1 a cesty I/18,E50 (úsek Žilina – Poprad – Prešov – Košice), na ktorý je obec nepriamo napojená pomocou cesty I/18 Prešov – Kapušany – Vranov nad Topľou, na ktorú sa v Kapušanoch napája cesta II/545 a z ktorej je za obcou Kapušany vypojená cesta III/5452 prepájajúca cestu II/545 s cestou I/73 v línii Podhorany, Chmeľovec, Šarišská Trstená, Pušovce, Chmeľov.

Cesta I/18

Cesta je v Konceptii územného rozvoja Slovenska a v Územnom pláne VÚC Prešovského kraja definovaná v rámci výhľadovej siete cestných komunikácií v systéme AGR v úseku Prešov – Lipníky v spoločnom koridore s rýchlostnou komunikáciou R4 a v úseku Lipníky – Vranov nad Topľou – Strážske v spoločnom koridore s navrhovaným cestným prepojením Lipníky – Ubľa.

Cesta II/545

Cesta je v Územnom pláne VÚC Prešovského kraja definovaná v rámci dopravnej siete Slovenskej republiky nadregionálnej úrovne v trase: hranica s Poľskou republikou – Becherov – Zborov – Bardejov – Kapušany a prechádza v koridore určenom na rozvoj osídlenia a sídelnej štruktúry v rámci podpory šarišskej rozvojovej osi druhého stupňa Prešov – Bardejov.

Cesta III/5452

Táto cesta má miestny význam.

Doprava a dopravné zariadenia

Cesta III/5452 obec gravituje k mestu Prešov vzdialenému 17 km. Cesta vo svojom priebehu katastrom obce zodpovedá približne kategórii C 7,5/50. Cesta III/5452 prebieha v západovýchodnom smere ťažiskom zástavby obce a zabezpečuje priamu dopravnú obsluhu príslušného územia obce. V centrálnej časti obce sa v priesečnej križovatke v nepreľadnom úseku napájajú dve miestne obslužné komunikácie prebiehajúce v severojužnom smerovaní a sprístupňujúce málo intenzívnu zástavbu rodinných domov. Šírka vozovky je 5,5 – 6,0 m, pričom pre prieťah cesty III. triedy je v zmysle STN 73 6110 požadovaná funkčná trieda B3 v kategórii MZ 8/50. Chodníky absentujú v plnom rozsahu. Ako dopravná závrada je hodnotená dva po sebe idúce protismerné smerové oblúky, ktoré majú malé polomery a sú nepreľadné vďaka postranným oporným múrom resp. nepreľadným oploteniam. Vývoj intenzity dopravy na ceste III/5452 v rámci celoštátneho sčítania dopravy Slovenskej správy ciest nie je sledovaný.

Obslužné komunikácie

Zástavba obce je dopravne sprístupnená aj pomocou dvoch miestnych komunikácií prebiehajúcich v severojužnom smere slepo ukončených v okrajových polohách intravilánu, kde nadväzujú na poľné cesty. Tieto komunikácie vznikli živelným vývojom a sú charakteristické úzkym dopravným priestorom vymedzeným príslušnými hranicami parciel nevyhovujúcou a nehomogénnou šírkou vozovky 3 – 4,0 m pre bezproblémovú obojsmernú premávku a to aj osobných automobilov absenciou chodníkov nekvalitnou vozovkou z penetračnej úpravy na nekvalitnom podloží, často bez priečného sklonu resp. s pokladkou asfaltového koberca na nevyhovujúci pôvodný podklad resp. sú použité cestné panely s problematickým odvodnením vozovky do priekop resp. sú bez prvkov odvodnenia neestetickým uličným priestorom, neudržiavanými nadväzujúcimi plochami zelene resp. nespevnenými plochami. Tieto úseky miestnych komunikácií majú problematický prístup vozidiel záchranej služby, požiarnej vozidiel a pre odvoz odpadu, navyše sú bez obratišť a v koncovej polohe. Tieto miestne komunikácie sú napojené v priesečnej križovatke s cestou III/5452 v nepreľadnom úseky cesty III/5452.

Poľné cesty

Všetky existujúce poľné cesty majú len zemitú, utlačenú povrchovú úpravu. Ich šírky sa pohybujú v rozmedzí 2,5-3,5m a nemajú priamy význam pre dopravnú obsluhu obce.

Bodové a líniové závady

Bodové závady

Označenie Popis dopravnej závady

1. Neprehľadná križovatka cesty III/5452 s miestnymi komunikáciami.
2. Neprehľadné smerové oblúky na ceste III/5452.

Líniové závady

1 – 1 Nevyhovujúce šírkové parametre miestnymi komunikáciami.

Dopravné zariadenia cestnej dopravy

Z dopravných zariadení najbližšia čerpacia stanica pohonných hmôt je vo vzdialenosti 14 km v meste Giraltovce a 17 km v meste Prešov, čo je pomerne priaznivý stav.

Parkovacie, odstavné plochy a priestranstva, garáže

V obci nie sú vybudované špecializované a organizované plochy pre statickú dopravu a pre príležitostné parkovanie sa používajú miestne komunikácie. V priestore pri obecnom úrade je nespevnená plocha využívaná pre potreby návštevníkov a zamestnancov obecného úradu. Potreba parkovania pre lokality rodinných domov je vykrytá na vlastných pozemkoch. Vzhľadom na veľkosť obce a počet obyvateľov obec nemá problémy v oblasti statickej dopravy. V územnom pláne je potrebné pre obyvateľov obce a pre objekty občianskeho vybavenia sú v obci riešiť odstavné a parkovacie plochy pre stupeň motorizácie 1 : 2,5 a pre pomer dĺžky dopravnej práce individuálnej automobilovej dopravy ku ostatnej 25 : 75.

Hlukové pásma cestnej dopravy

Vzhľadom na mimoriadne nízku intenzitu dopravy a počet nákladných automobilov a polohu ťažiska zástavby, nie je najvyššia hodnota ekvivalentného hluku LAeq v dennom období v obytnom území v okolí cesty III. triedy dokladovaná v zmysle prílohy číslo.2. k nariadeniu vlády Slovenskej republiky číslo 339/2006 Z.z., „Prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí...“. V obci neboli zaznamenané sťažnosti občanov na hluk na základe subjektívnych pocitov.

Pešie komunikácie

Chodník sa nachádza po jednej strane cesty III. Triedy. Súbežné s cestou III/5452 alebo pri miestnych komunikáciách nie sú chodníky a všetok peší pohyb sa realizuje po vozovke. Neusporiadaný a rôznorodý dopravný priestor cesty III/5452 a miestnych komunikácií pri absencii chodníkov aj v prístupe k zastávkam SAD vytvára možnosti kolízie s chodcami.

Cyklistická doprava

V obci nie je v súčasnosti segregovaná cyklistická doprava. Cyklistická doprava v obci Šarišská Trstená je využívaná za účelom dochádzky k objektom občianskeho vybavenia, do zamestnania a za účelom cykloturistiky. Je realizovaná po miestnych obslužných komunikáciách a po ceste III/5452, ktorá sa pred obcou napája na cestu II/545. Po ceste II/545 vedie trasa Karpatskej cyklocesty Z Prešova na Duklu číslo 015, ktorá spája pohraničné oblasti piatich európskych krajín Slovenska, Poľska, Maďarska, Rumunska a Ukrajiny.

Autobusová doprava

Autobusová doprava je zastúpená autobusmi SAD. V obci je jedna priebežná obojstranná zastávka. Zastávka je jednostranne vybavená oceľovým prístreškom. Autobusy zastavujú na jazdnom pruhu. Počet spojov sa mení podľa požiadaviek obcí na trase a okrem SAD spoje zabezpečujú aj súkromní prepravcovia.

Železničná doprava

Cez zastavanú časť obce ani cez jej kataster neprechádza žiadna železničná trať. Najbližšia železničná stanica je v meste Prešov vo vzdialenosti 17 km a železničné zastávky sú v Kapušanoch a Lipníkoch na nadregionálnej jednokolejnej trati číslo 193 Prešov – Vranov nad Topľou – Humenné.

Zásobovanie pitnou a prevádzkovou vodou

Obec Šarišská Trstená nemá vybudovaný verejný vodovod. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov je zásobovaná z vlastných studní z veľkej časti cez malé domové vodárne typu DARLING. Malá skupina obyvateľov má vybudovaný vodovod. Vodné zdroje (studne) v obci sú malej výdatnosti bez potrebných ochranných pásiem a preto kvalita vody nevyhovuje SNT 75 7111 a STN 75 7211. Nakoľko je nedostatok vody v studniach a voda je závadná, je nutné v obci vybudovať verejný vodovod, ktorý vylúči zásobovanie z vlastných studní. Obec zabezpečila projektovú dokumentáciu stavby Šarišská Trstená – Zásobovanie vodou, ktorú v roku 2007 vypracoval Ing. Ivan Bača, Prešov. Podľa tejto dokumentácie bolo už vybudované zachytenie prameňov a ich dočasné zaústenie do potoka Trstianka. Z vodojemu objemu 150 m³ vybudovaného na kóte dna 439,45 m.n.m. bude zásobovaná jestvujúca a navrhovaná zástavba v I. tlakovom pásme v potrebnom množstve a tlaku. V návrhu územného plánu obce v bilančnom období územného plánu k roku 2025 je potrebné riešiť vybudovanie celoobecného verejného vodovodu a v riešení využiť už vypracovanú dokumentáciu.

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

Obec Šarišská Trstená má vybudovanú verejnú kanalizáciu. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov majú vybudované vlastné žumpy. Časť rodinných domov má domovú kanalizáciu zaústenú do priekop, alebo priamo do potoka, čo je spolu s vyvážením žump hygienickou závadou, pre ktoré je potrebné vybudovať kanalizáciu. Dažďové vody z intravilánu sú odvádzané priekopami a rigolmi, ktoré sú zaústené do potoka. Priekopy a rigoly sú neudržiavané a zanesené. Obec zabezpečila dokumentáciu pre stavebné povolenie stavby: Šarišská Trstená – Kanalizácia a ČOV, ktorú v roku 2003 vypracoval Ing. Ivan Bača, Prešov. V dokumentácii je riešená dažďová a splašková kanalizácia a ČOV.

V návrhu územného plánu obce je potrebné riešiť celoobecnú kanalizáciu a ČOV, ktorá v obci funguje na 30% . V riešení je využiť už vypracovanú projektovú dokumentáciu. Dažďové vody sa v čo najväčšej miere ponechajú na vsiaknutie do terénu a terén je potrebné vyspádovať tak, aby nevsiaknuté vody boli odvedené do rigolov, priekop a nimi do potokov.

Elektrická energia

Obec Šarišská Trstená je v súčasnosti zásobovaná elektrickou energiou z distribučných trafostaníc 22/0,4 kV. Trafostanica je napájaná po VN strane z odbočky od kmeňovej VN linky VSD číslo 208 tvorenej vodičmi 3x35 AlFe 6 na betónových stĺpoch. Existujúce sekundárne elektrické rozvody NN sú realizované vzdušným vedením na betónových stĺpoch – podperných bodoch v trasách situovaných vedľa miestnych komunikácií. Kmeňové vedenia sú tvorené vodičmi prierezu 3 x 70 + 50mm² AlFe6, resp. 4 x 70/11 AlFe v trase vedľa hlavných miestnych komunikácií, odbočky do uličiek vodičmi prierezu 4 x (25–35) mm² AlFe6. Existujúce verejné osvetlenie je tvorené vodičom 16–25mm² AlFe a výbojkovými svietidlami na podperných bodoch NN siete s napojením a ovládaním z rozvádzača verejného osvetlenia. Bilancie celkového elektrického príkonu pre bytový a nebytový fond sú vypočítané v zmysle zásad pre navrhovanie distribučných sietí VN a NN podľa metodiky Pravidiel pre elektrizačnú sústavu číslo 2, ktorú vydal SEP v roku 1983 a dodatku P1 z roku 1990.

Plyn

Obec Šarišská Trstená je plynofikovaná od roku 2000 pri tlakovej hladine 0,3 MPa. STL plynové potrubia v obci sú nové a bezporuchové s kapacitnou rezervou pre rozvoj obce. Zdrojom zemného plynu pre obec je vysokotlaký distribučný plynovod DN 200, PN 4,0 MPa Prešov – Vranov nad Topľou, s ktorého cez VTL prípojku DN 80, regulačnú stanicu (RS 1 200 m³/h) na Lipníkoch je cez STL plynovody Lipníky – Čelovce – Pušovce – Proč, zásobovaná obec. Stredotlaké rozvody sú z PE potrubia D 110 a 50 mm. Odberatelia plynu sú zásobovaní plynom z miestnej STL siete, buď priamo cez STL prípojky plynu, alebo cez stredotlaké prípojky a regulátory tlaku STL/NTL. Návrh územného plánu obce bude rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma existujúcich plynárenských zariadení slúžiacich na rozvod zemného plynu v obci a bude riešiť potrebné rozšírenie plynovodov v zmysle ustanovení zákona 656/2004 Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov.

Teplo

Zdroje tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Jednotlivé nehnuteľnosti v prevažnej miere majú svoje lokálne zdroje tepla na spotrebu vykurovacieho média zemného plynu. Pri stanovení tepelnej potreby je potrebné vychádzať z STN 383350 o zásobovaní teplom, že objekty v obci Šarišská Trstená sa nachádzajú v krajine s najnižšou oblastnou teplotou –18°C.

Netradičné druhy energie

Zdroje a zariadenia na výrobu netradičných druhov energie tepla väčšieho, ale ani menšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. V riešení územného plánu odporúča sa uvažovať so zmenou palivovej základne prechodom na biomasu. V prípade nedostatočného využitia orných pôd pre poľnohospodárske účely, je možné tieto plochy preorientovať na pestovanie plodín pre energetické účely a ich využitie pri zásobovaní teplom. Zároveň je možné pre energetické účely využívať aj odpady z lesných plôch a bioodpady z obce.

Stav a nároky na telefonizáciu

Obec Šarišská Trstená je súčasťou Regionálneho technického centa Východ a nemá vlastnú telefónnu ústredňu. Telefónni účastníci obce sú pripojení na telefónnu ústredňu Pušovce po prípojnom úložnom miestnom kábli. Jestvujúca miestna telefónna sieť je realizovaná úložným káblom s napojením účastníkov vzdušným káblovým vedením z účastníckych rozvádzačov umiestnených na drevených pätkovaných stožiaroch v trasách situovaných vedľa miestnych komunikácií. Technické údaje o kapacite a využití telefónnej ústredne, miestnej telefónnej sieti a prípojných kábloch sú predmetom obchodného tajomstva Slovak Telecom a.s.. Ich prípadné rozšírenie si musia zabezpečiť podľa potreby na vlastné náklady jednotliví investori. Požiadavky na napojenie nových lokalít obce na verejnú telefónnu sieť budú riešené priamo z existujúcej telefónnej ústredne.

Telekomunikačné a rádiokomunikačné zariadenia

Úložný kábel T-Com a.s. prechádza obcou popri ceste III/5452 v smere od obce Chmeľovec a pokračuje priebežne smerom k obci Proč a úložný prípojný kábel miestnej telefónnej siete je vedený od obce Chmeľovec súbežne s úložným káblom a končí v účastníckych rozvádzačoch v obci s prechodom na vzdušné rozvody. V riešenom území sa nenachádzajú zariadenia a podzemné telekomunikačné siete spoločnosti Towercom Orange Slovensko a.s., Telefonica O2 Slovensko, s.r.o., ani nie sú požiadavky, ktoré by mali byť zohľadnené v riešenom PRO. Spoločnosť T-Mobile a.s. Slovensko, ktorá má na katastrálnom území obce Proč osadenú základňovú stanicu a RR bod PO_KAP a neplánuje v horizonte do 5 rokov umiestniť v katastri obce výstavbu ďalších zariadení. Miestny rozhlas je vedený z rozhlasovej ústredne situovanej v priestoroch obecného úradu. Odtiaľ je vyvedený vzdušný rozvod vedený na samostatných oceľových stožiaroch.

Životné prostredie

Vodný potenciál územia a zdroje znečistenia

Z hľadiska kvantitatívnej vodohospodárskej bilancie stanovujúcej vzťah medzi zdrojmi vody a požiadavkami na vodu a zisťujúcej krytie požiadaviek vodnými zdrojmi je vo všetkých bilančných profiloch zaznamenaný aktívny bilančný stav. V katastrálnom území obce Šarišská Trstená sa podľa Správy o vodohospodárskej bilancii vôd v Slovenskej republike za rok 2005 nenachádzajú žiadni významní odberatelia povrchových či podzemných vôd. Z hľadiska agresívnych vlastností podzemných vôd sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená vyskytujú neagresívne vody.

Znečistenie povrchových vôd

V katastrálnom území obce Šarišská Trstená sa nenachádza žiadne odberné miesto sledovania kvality tokov. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť údaje o kvalite tokov a úrovni znečistenia povrchových vôd. Keďže v obci nie je vybudovaná kanalizácia a ČOV kvalita vôd môže byť negatívne ovplyvňovaná nevhodným spôsobom likvidácie splaškových odpadových vôd. Odpadové vody v obci sú odvádzané do žump a tie predstavujú reálne riziko kontaminácie vôd a pôdy. Tento nevyhovujúci spôsob zneškodňovania odpadových vôd môže pri využívaní vody z individuálnych studní predstavovať aj vážne zdravotné riziko. Do

katastrálneho územia obce Šarišská Trstená plošne nezasahuje žiadna z vodohospodársky významných oblastí a preto nie je možné uviesť údaje o znečistení podzemných vôd.

Ochrana vodných zdrojov

Katastrálnym územím obce Šarišská Trstená nepreteká žiadny vodohospodársky významný tok, ani žiadny vodárenský tok a rovnako doň plošne nezasahuje žiadna chránená vodohospodárska oblasť. Rovnako toto katastrálne územie nie je zaradené medzi zraniteľné oblasti.

Kontaminácia pôdy

Z hľadiska kontaminácie pôd sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená nachádzajú nekontaminované pôdy resp. mierne kontaminované pôdy, kde geogénne podmienený obsah niektorých rizikových prvkov (Ba, Cr, Mo, Ni, V) dosahuje limitné hodnoty A. Z hľadiska rizika kontaminácie rastlinnej produkcie ťažkými kovmi sa v katastrálnom území obce prejavuje vysoké riziko kontaminácie, veľmi silne obmedzené využívanie. Odporúča sa používanie pôdy na trvalé trávne porasty, neodporúča sa aplikácia kompostov I. a II. triedy a pestovanie plodín veľmi citlivých na príjem ťažkých kovov. Z hľadiska odolnosti pôdy proti kompácii a intoxikácii v tomto katastrálnom území sa prejavuje slabá odolnosť pôdy proti intoxikácii kyslou skupinou rizikových kovov, silná odolnosť pôdy proti intoxikácii alkalickou skupinou rizikových kovov a silná odolnosť pôdy proti kompácii. Z hľadiska náchylnosti pôd na acidifikáciu v katastrálnom území obce prevládajú pôdy náchylné na acidifikáciu na minerálne bohatších substrátoch.

Fyzikálna degradácia pôdy

Z hľadiska potenciálnej vodnej erózie pôdy je katastrálne územie obce Šarišská Trstená zaradené do kategórie strednej (0,51 – 1,50 mm.rok-1) a plošne výrazne prevažujúcej silnej potenciálnej vodnej erózie (1,51 – 5,00 mm.rok-1). V katastrálnom území obce dominujú prejavy vodnej erózie. V katastrálnom území obce sa prejavuje stredne silná až silná vodná erózia pôdy, ojedinele i veľmi silná aktuálna vodná erózia nelesnej poľnohospodárskej pôdy.

Poškodenie vegetácie

Z hľadiska zdravotného stavu lesov v katastrálnom území obce Šarišská Trstená plošne prevládajú veľmi slabo (defoliácia 11 – 20 %) až slabo poškodené porasty (defoliácia 21 – 30 %), iba veľmi ojedinele sa vyskytujú plochy stredne poškodených lesných porastov (defoliácia 31 – 40 %). Z hľadiska zaťaženia lesných drevín koeficient zaťaženia ťažkými kovmi KZ sa v tomto katastrálnom území pohybuje v intervale 1,501 – 2,000, koeficient zaťaženia sírou KS v intervale 2,001– 3,000, a koeficient zaťaženia ortuťou KHg v intervale 5,001 – 7,000. Priemerná depozícia síry v lesoch v rokoch 1990 – 1995 sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená pohybovala v intervale 15,1 – 25,00 kg.ha-1.rok-1 a priemerná depozícia dusíka v lesoch bola v intervale 15,1 – 25,00 kg.ha-1.rok

Znečistenie ovzdušia

Emisie základných znečisťujúcich látok pochádzajú predovšetkým zo spaľovania fosílnych palív v lokálnych kúreniskách. V katastrálnom území obce sa nenachádzajú žiadne významné zdroje znečistenia ovzdušia a rovnako sa toto územie nachádza v značnej vzdialenosti od významných zdrojov znečistenia na nadregionálnej či celoštátnej úrovni, čo má priaznivý vplyv na imisné znečistenie územia. Pozitívny vplyv na množstvo produkovaných emisií má skutočnosť, že obec Šarišská Trstená je plynofikovaná. Vplyv mobilných zdrojov znečistenia na celkovom imisnom zaťažení je, vzhľadom na nízku intenzitu zdrojovej a cieľovej dopravy a malý podiel tranzitnej dopravy, nízky. Kritická úroveň imisnej záťaže oxidu siričitého a síranov pre les a prirodzenú vegetáciu $10 \mu\text{gS.m}^{-3}$ nie je prekračovaná na žiadnej z regionálnych staníc v blízkosti katastrálneho územia obce a rovnako nie je prekračovaná ani limitná hodnota na ochranu ekosystémov $20 \mu\text{gSO}_2.\text{m}^{-3}$ za kalendárny rok a zimné obdobie.

Kritická úroveň imisnej záťaže oxidov dusíka a dusičnanov pre všetky ekosystémy $9 \mu\text{gN.m}^{-3}$ nie je prekračovaná na žiadnej z regionálnych staníc v blízkosti katastrálneho územia obce a rovnako nie je prekračovaná ani limitná hodnota na ochranu ekosystémov $30 \mu\text{gNO}_x.\text{m}^{-3}$ za kalendárny rok a zimné obdobie. V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadna monitorovacia stanica kvality ovzdušia, preto nie je možné uviesť hodnoty imisného znečistenia ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami. Priemerné ročné koncentrácie NO_2 sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená pohybujú -2. Priemerná ročná depozícia dusíka (NO , NO_2 a ich oxidačných produktov) emitovaného z domácich a zahraničných zdrojov sa pohybuje v intervale od 600 do 700 mg.N.m^{-2} . Priemerné ročné koncentrácie SO_2 sa v takto vymedzenom území pohybujú v intervale od 0 do 10. Priemerná ročná depozícia síry (SO_2 a síranov) emitovanej z domácich a zahraničných zdrojov sa pohybuje v intervale od 1 500 mg.S.m^{-2} do 2 000 mg.S.m^{-2} .

Prízemný ozón

Z výsledkov monitoringu vyplýva, že na celom území Slovenska, s výnimkou zastavaných území miest, je v súčasnosti prekračovaná cieľová hodnota prízemného ozónu pre ochranu vegetácie.

Ochrana ovzdušia

Oblasti riadenia kvality ovzdušia sú vymedzené v zmysle zákona číslo 478/2002 Z.z. §9, ods. 2. Katastrálne územie obce však medzi takto vymedzené oblasti zaradené nie je.

Hluk, prach a vibrácie

V obci Šarišská Trstená sa nevykonáva monitoring hlukovej záťaže z cestnej dopravy. Vzhľadom na nie príliš vysokú intenzitu zdrojovej, cieľovej i tranzitnej dopravy táto nepredstavuje významnejší zdroj hluku narúšajúci pohodu a kvalitu života tam bývajúcich obyvateľov. Významnejšie stacionárne zdroje hluku sa v obci nenachádzajú.

Odpadové hospodárstvo

Východiskovým dokumentom pre riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci Šarišská Trstená je Program odpadového hospodárstva obce Šarišská Trstená a významných producentov spracovaný v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia

Slovenskej republiky číslo 238/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch. Komunálny odpad z domácností sa zhromažďuje v 51-ich 110 l zberných nádobách, ktorými sú vybavené domácnosti a prevádzky produkujúce komunálny odpad. Domácnosti a prevádzky v obci ho v roku 2008 vyprodukovali v množstve 12,58 tón. Obec zabezpečuje zber a odvoz komunálneho odpadu prostredníctvom firmy FÚRA s.r.o. Rozhanovce odvozom na riadenú skládku odpadov, ktorá sa nachádza na katastrálnom území obce Petrovce v okrese Vranov nad Topľou, kde sa tento zneškodňuje.

Táto skládka je zaradená do kategórie pre nie nebezpečný odpad. Odvoz sa uskutočňuje pravidelne v troj-týždňovom intervale. V súčasnosti sa prevádza separácia odpadu a vytriedený odpad je odvážaný špecializovanými firmami na jeho ďalšie zhodnotenie. V riešení územného plánu obce je potrebné vychádzať z predpokladu, že objem odpadu po vyseparovaní sa zníži. Riešením problematiky odpadového hospodárstva je potrebné vytvoriť predpoklady pre ďalšiu separáciu zhodnotiteľných zložiek odpadu a len ostatné vyvážať na riadenú skládku.

Súčasný stav kvality životného prostredia

Z hľadiska zaťaženia územia stresovými faktormi sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená prejavuje zaťaženie územia prírodnými stresovými faktormi s kumuláciou geodynamických procesov. Vymedzené katastrálne územie patrí medzi antropogénne areály územného systému stresových faktorov. Z vybraných stresových faktorov dominantnú úlohu zohráva vodná erózia. Stupeň narušenosti pôvodného prírodného prostredia je závislý predovšetkým od stupňa ekonomickej aktivity a s tým súvisiacej intenzity antropických vplyvov. Na základe analýzy socioekonomických pomerov a stavu zložiek životného prostredia v katastrálnom území obce sa toto územie vyznačuje predovšetkým absenciou environmentálne vyhovujúceho spôsobu zneškodňovania odpadových vôd a čiastočne i negatívnym vplyvom intenzívnej poľnohospodárskej výroby.

Do katastrálneho územia obce plošne nezasahuje žiadna zo zaťažených oblastí vyčlenených v zmysle environmentálnej regionalizácie Slovenskej republiky z roku 1997 a jej aktualizácií z roku 2002 a v roku 2005. Z hľadiska súčasnej krajinskej štruktúry a využívania územia, riešené územie má stredne veľký podiel krajinných prvkov s ekostabilizačnou hodnotou a z hľadiska rozmiestnenia môžeme hovoriť o rovnomernom rozložení. Enklávy ornej pôdy sa v priestore striedajú s plochami lúčnych a pasienkových spoločentiev, doplnené sú o rozčlenené plochy lesných porastov a plôch nelesnej drevinovej vegetácie. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pre zachovanie ekologickej stability územia majú lesné pozemky zastúpenie (18 %), porasty nelesnej drevinovej vegetácie, ktoré možno označiť za vývojové štádiá zaberajú maximálne 1 % plochy (pre hodnotenie sa nepoužíva) katastrálneho územia a trvalé trávne porasty tvoria (9 %) tohto územia, vodné plochy 0 % plochy katastrálneho územia, čo spolu predstavuje 28 % plochy riešeného územia. Sumárne majú tieto ekologicky stabilné krajinné prvky v území malé zastúpenie.

Väčšie zastúpenie má orná pôda zaberajúca 59 % plochy, priestorovo rozčlenená lokalizovaná na severe a juhu riešeného územia. Negatívom z hľadiska stupňa antropickej záťaže na prírodné prostredie má priemerné zastúpenie zastavaných plôch zaberajúcich 5 % plochy riešeného územia, pričom ho možno označiť za sídlo s malým výskytom všetkých foriem zelene (nedostatok vnútornej sídľnej zelene, absencia sprievodnej zelene tokov).

Zastúpenie ostatných krajinných prvkov (záhrady a ovocné sady, ostatné plochy) v riešenom území plošne nie je príliš významné a súhrne zaberá 3 % plochy. Z hľadiska zaťaženia územia stresovými faktormi sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená prejavuje zaťaženie územia prírodnými stresovými faktormi s kumuláciou geodynamických procesov. Vymedzené katastrálne územie patrí medzi antropogenné areály územného systému stresových faktorov.

Z vybraných stresových faktorov dominantnú úlohu zohráva vodná erózia. Stupeň narušenia pôvodného prírodného prostredia je závislý predovšetkým od stupňa ekonomickej aktivity a s tým súvisiacej intenzity antropických vplyvov. Na základe analýzy socioekonomických pomerov a stavu zložiek životného prostredia v katastrálnom území obce sa toto územie vyznačuje predovšetkým absenciou environmentálne vyhovujúceho spôsobu zneškodňovania odpadových vôd a čiastočne i negatívnym vplyvom intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Do územia obce plošne nezasahuje žiadna zo zaťažených oblastí vyčlenených v zmysle environmentálnej regionalizácie Slovenskej republiky z roku 1997 a jej aktualizácií z roku 2002 a v roku 2005.

Obrana štátu a ochrana obyvateľstva

V oblasti záujmov obrany štátu

Riešené územie nie je dotknuté záujmami obrany štátu. V katastrálnom území obce Šarišská Trstená sa podľa Správy nehnuteľného majetku a výstavby Ministerstva obrany Slovenskej republiky v Košiciach nenachádzajú vojenské objekty ani ich ochranné pásma, ktoré by bolo potrebné v územnoplánovacej dokumentácii rešpektovať.

V oblasti civilnej ochrany obyvateľstva

Územie obce v zmysle nariadenia vlády Slovenskej republiky číslo 565/2004 Z.z. z 29. septembra 2004 o kategorizácii územia Slovenskej republiky je zaradené do II. kategórie územného obvodu Prešov. Obec Šarišská Trstená má spracovaný a schválený plán ukrytia, podľa ktorého je ukrytie obyvateľstva obce zabezpečené v čase po vyhlásení mimoriadnej situácie a v čase vojny a vojnového stavu v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne priamo v suterénoch rodinných domov. Z hľadiska civilnej ochrany je potrebné akceptovať platný plán ukrytia obyvateľstva obce a v územnom pláne hromadné ukrytie obyvateľstva obce riešiť v súlade s ustanoveniami vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky číslo 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany.

V oblasti požiarnej ochrany

Obec nemá požiarnu zbrojnicu, ani dobrovoľný hasičský zbor. Požiarne ochrana obce Šarišská Trstená je zabezpečovaná Hasičským a záchranným zborom mesta Prešov. Požiadavky z hľadiska požiarnej ochrany obce sa riadia príslušnými ustanoveniami zákona číslo 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarom a PRO ich bude riešiť v rámci rekonštrukcií a výstavbe nových miestnych komunikácií, chodníkov a voľných nástupných plôch zabezpečením dostatočných šírkových parametrov prízjazdových ciest, ktoré je potrebné označovať a trvalo udržiavať a zabezpečením dostatočného množstva vody pre účely požiarnej ochrany v rámci verejného zásobovania obce vodou z rozvodných potrubí celoobecného vodovodu.

V oblasti ochrany pred povodňami

Obec sa rozprestiera v údolí potoka Trstianka. Potok Trstianka a ďalšie potoky odvádzajú aj dažďové vody, ktoré sú zachytené priekopami a rigolmi. Potoky sú na niektorých miestach zanesené. Obec má len čiastočne vybudované záchytné priekopy. V zmysle ustanovení zákona číslo 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov pozdĺž oboch brehov vodného toku potoka Trstianka a jeho prítokov je potrebné pre potreby opráv a údržby ponechať územnú rezervu šírky min 5,0 m. V rámci ochrany pred povodňami v PRO je potrebné navrhnuť zabezpečenie ochrany zastavaného územia obce pred povrchovými vodami potoka Trstianka na Q100 ročné s riešením záchyty splavenín a realizovať opatrenia na zadržanie „pridaného odtoku“ v území tak, aby odtok z daného územia do recipienta nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou prípadnej navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody recipienta. Na území obce sa nenachádzajú melioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p. Bratislava, ktoré by bolo potrebné rešpektovať.

Vízia obce Šarišská Trstená 2020 (2022)

Šarišská Trstená je obec s obmedzenými možnosťami vytvárania nových pracovných príležitostí pre všetkých, s dôrazom na vznik takých miest, ktoré využívajú existujúcu podnikateľskú a vzdelávaciu základňu v obci a jeho okolí a súčasne ich vznik nemá nepriaznivý vplyv na stav životného prostredia obce.

Šarišská Trstená je bezpečná obec nielen na verejných priestranstvách, kde sa chráni zdravie a majetok obyvateľov a návštevníkov 24 hodín denne. Obec predchádza a je pripravená čeliť mimoriadnym udalostiam technologického a klimatického charakteru.

Šarišská Trstená je obec, v ktorom miestni obyvatelia využívajú verejnú osobnú dopravu, ale hlavne vlastnú osobnú dopravu čo prispieva k zníženiu dopravných kongescií a k zvýšeniu rýchlosti a plynulosti dosiahnutia dopravného cieľa. Šarišská Trstená je obec s vyriešeným parkovaním spôsobom, ktorý umožňuje rezidentom obce zaparkovať v dostupnej vzdialenosti od svojho bydliska. Nové parkovacie miesta v prípade organizovania rôznych podujatí nie sú realizované na úkor zelene, či verejných priestorov.

Šarišská Trstená je obec, ktoré pomáha tým, ktorí to najviac potrebujú: seniorom, zdravotne postihnutým občanom, dlhodobo chorým, sociálne odkázaným jednotlivcom a rodinám, v krízových situáciách. Komplexnosť poskytovaných sociálnych služieb pomáha posilňovať funkciu rodiny ako základnej bunky spoločnosti.

Šarišská Trstená je obec, kde sa poskytuje kvalitné a inovatívne primárne a predprimárne vzdelávanie. Pre deti a žiakov so štandardným vyučovacím procesom a deti a žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia sa uplatňuje špeciálny prístup k výchovno-vzdelávaciemu procesu.

Šarišská Trstená je zelené a čistá obec. Obyvateľov obce i jeho návštevníkov minimálne obťažuje najmä hluk, prašnosť, exhaláty, alergény, či iné riziká negatívne ovplyvňujúce zdravie. Samospráva obce Šarišská Trstená je príkladom v znižovaní spotreby energií vo svojich zariadeniach s pozitívnym vplyvom na kvalitu životného prostredia v obci. Takto ušetrené finančné prostriedky investuje do modernizácie a skvalitňovania infraštruktúry.

Šarišská Trstená je obec zážitkov, v ktorom jeho obyvatelia a návštevníci intenzívne využívajú širokú paletu kultúrnych, športových a relaxačných možností pre trávenie voľného času.

Šarišská Trstená je obec komunikujúca a spolupracujúca, ktorá je spoľahlivým susedom a partnerom pre okolité obce a mestá, pre regionálne, národné a medzinárodné inštitúcie verejnej správy, neziskového a podnikateľského sektora. Samospráva obce funguje na princípoch otvorenosti voči najširšej verejnosti využívajúc pritom komplexnú elektronizáciu služieb. Informačno-komunikačné technológie sú zavedené do manažérskych a rozhodovacích procesov pre zvýšenie vnútornej efektivity samosprávy.

Zhodnotenie predpokladov rozvoja obce z hľadiska širších súvislostí

Hierarchia obce v rámci sídelnej štruktúry Slovenskej republiky je definovaná v koncepcii územného rozvoja Slovenska 2001 v zmysle nariadenia Vlády Slovenskej republiky číslo 528/2001 Z.z., ktorým sa vyhlásila záväzná časť Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2001. Prešovský samosprávny kraj obstaral Zmeny a doplnky územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja, ktorý bol schválený krajským zastupiteľstvom dňa 22.6.2004 uznesením číslo 228/2004 a ktorých výsledkom je všeobecné záväzné nariadenie, ktoré budú rešpektované v PRO. V zmysle územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja sa obec Šarišská Trstená nachádza mimo ťažiska osídlenia, v kontakte so základným terciárnym centrom osídlenia mesta Prešov, ktoré tvorí prvú podskupinu tretej skupiny týchto sídiel a ktoré okolo ťažisk osídlenia vytvára možnosti pre vznik suburbanných zón s prihliadnutím na ich stupeň sociálno-ekonomického rozvoja. Nachádza sa mimo šarišskú rozvojovú os: Prešov – Bardejov a prešovsko-svidníckej rozvojovej osi: Prešov – Giraltovce – Svidník – hranica s Poľskou republikou. ako rozvojové osi druhého stupňa.

To znamená, že nástrojmi územného rozvoja podporuje diverzifikáciu ekonomickej základne ťažisk osídlenia, pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území a že určité druhy funkcií je možné situovať do katastrálneho územia obce Šarišská Trstená a to predovšetkým bytovú výstavbu a prímestskú rekreáciu. V súlade s riešením územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja je potrebné podporovať rozvoj priestorov mimo ťažisk osídlenia, charakterizovaných demografickou a ekonomickou depresiou a tento princíp aplikovať aj pri tvorbe subregiónov, vytvárať priestorové podmienky pre vedenie rozhodujúcich sietí technickej infraštruktúry a rezervovať plochy pre stavby environmentálnej infraštruktúry regionálneho a nadregionálneho významu a tým podporovať rozvoj sídelného centra hospodárskych, obslužných a sociálnych aktivít pre priliehajúce zázemie.

Zhodnotenie doterajších dokumentácií

Obec Šarišská Trstená nemala nikdy v minulosti vypracovaný PRO obce. Realizácia výstavby v obci bola uskutočňovaná na základe územných rozhodnutí v zmysle stavebného zákona. Dokumentácie a iné podklady získané v prípravných prácach po ich vyhodnotení sú využité v týchto prieskumoch a rozboroch a budú zapracované do riešenia územného plánu obce. Pri riešení technickej infraštruktúry návrhu územného plánu sú využiteľné aj spracované projektové dokumentácie inžinierskych sietí ako podklady týchto riešiteľov. Stanoviská, podklady a požiadavky, získané v čase prípravných a prieskumných prác od jednotlivých dotknutých

organov štátnej správy a správcov jednotlivých sietí technickej infraštruktúry boli zapracované do textovej a grafickej časti týchto prieskumov a rozborov a budú využité v riešení územného plánu obce. Dotknuté susedné obce v čase spracovania prieskumov a rozborov nevzniesli žiadne požiadavky, ktoré by mali byť zapracované do riešenia tohto územného plánu.

Zhodnotenie priemetu koncepcií, stratégií a zámerov na rozvoj územia

Závazne časti vyplývajúce z priestorových odvetvových koncepcií a stratégií sú zapracované v Územnom pláne VUC Prešovského kraja ako nadradenej územnoplánovacej dokumentácie a z ďalších známych koncepcií schválených po dni jeho schválenia nevyplývajú pre riešenie územného plánu obce ďalšie požiadavky, ktoré by bolo potrebné premietnuť do jeho riešenia. Do riešenia tejto dokumentácie budú premietnuté rozvojové dokumenty Prešovského kraja a okresu Prešov ako sú Regionálny operačný plán rozvoja územia a sektorové operačné plány.

Zhodnotenie krajinskej štruktúry a jej vplyv na riešenie územného plánu

Významnosť krajinných štruktúr v rámci riešeného územia je determinovaná stabilitou štruktúr. Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty predstavuje diferenciáciu územia podľa vybraných kritérií. Na základe tejto klasifikácie bola získaná priemerná hodnota stupňa ekologickej stability za celé katastrálne územie. Táto hodnota vyjadruje kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom katastrálnom území. V závislosti od podielu lesných spoločenstiev a iných stabilnejších prvkov v krajine má územie priemerný stupeň ekologickej stability – hodnota 2,7, čo pre dané územie znamená, že je nestabilné a je potrebné vykonať výrazné organizačné biologické a agrotechnické opatrenia na podporu rastu stability v závislosti od pozitívnych zásahov do krajiny.

Z hľadiska súčasnej krajinskej štruktúry a využívania územia, riešené územie má stredne veľký podiel krajinných prvkov s ekostabilizačnou hodnotou a z hľadiska rozmiestnenia môžeme hovoriť o rovnomernom rozložení. Enklávy ornej pôdy sa v priestore striedajú s plochami lúčnych a pasienkových spoločenstiev, doplnené sú o rozčlenené plochy lesných porastov a plôch nelesnej drevinovej vegetácie. Z hľadiska zastúpenia prírodných prvkov a dôležitosti pre zachovanie ekologickej stability územia majú lesné pozemky zastúpenie (18 %), porasty nelesnej drevinovej vegetácie, ktoré možno označiť za vývojové štádiá zaberajú maximálne 1 % plochy (pre hodnotenie sa nepoužíva) katastrálneho územia a trvalé trávne porasty tvoria (9 %) tohto územia, vodné plochy 0 % plochy katastrálneho územia, čo spolu predstavuje 28 % plochy riešeného územia. Sumárne majú tieto ekologicky stabilné krajinné prvky v území malé zastúpenie. Väčšie zastúpenie má orná pôda zaberajúca 59 % plochy, priestorovo rozčlenená lokalizovaná na severe a juhu riešeného územia.

Negatívom z hľadiska stupňa antropickej záťaže na prírodné prostredie má priemerné zastúpenie zastavaných plôch zaberajúcich 5 % plochy riešeného územia, pričom ho možno označiť za sídlo s malým výskytom všetkých foriem zelene (nedostatok vnútornej sídelnej zelene, absencia sprievodnej zelene tokov). Zastúpenie ostatných krajinných prvkov (záhrady a ovocné sady, ostatné plochy) v riešenom území plošne nie je príliš významné a súhrne

zaberá 3 % plochy. V riešenom území obce Šarišská Trstená sa nenachádza žiadna lokalita navrhovaná do sústavy území európskeho významu (schvaľovacia etapa A) podľa výnosu číslo 3/2004, a taktiež ani lokalita etapy B.

V širšom záujmovom území obce Šarišská Trstená sa nachádzajú viaceré lokality navrhovaných území európskeho významu Demjatské kopce, Fintické svahy, Medzianske skalky a Radvanovské skalky. Do riešeného územia nezasahuje svojím územím žiadne navrhované vtáčie územie. Najbližšie v okolí je lokalizované chránené vtáčie územie Slanské vrchy, ktoré je v pôsobnosti Regionálneho strediska štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky Prešov. Priamo v katastrálnom území obce Šarišská Trstená nie sú registrované žiadne významné národné, regionálne ani lokálne mokrade. V okolí vodných tokov sa nachádzajú vlhké lúky menšieho rozsahu, významné sú aj občasne zaplavované plochy v inundačnom území. Z hľadiska širších vzťahov má riešené územie väzby na okolité priestory s významnými záujmami ochrany prírody. V katastrálnom území obce Šarišská Trstená v súčasnosti sa nachádzajú len prvky územného systému ekologickej stability miestnej úrovne. Celé katastrálne územie je zaradené do 1. stupňa územnej ochrany podľa zákona o ochrane prírody a krajiny.

Zhodnotenie stavu zelene v obci

Aj keď samotné zastavané územie obce Šarišská Trstená je posudzované ako stresový faktor v území, no na jeho ploche sa nachádza systém zelene rôznych kategórii. Snahou prieskumov a rozborov bolo zdokumentovať jednotlivé kategórie zelene nachádzajúce sa v zastavanom území obce. Väčšie parkovo upravené plochy v obci absentujú. Tieto je potrebné v riešení územného plánu obce zriaďovať predovšetkým v jej centrálnej časti s cieľom dosiahnuť v obci výraznejšie zastúpenie parkovej zelene. V riešení územného plánu obce je potrebné uvažovať s ďalšími plochami zelene v rámci jestvujúcej a novej občianskej vybavenosti predovšetkým vo vzťahu k funkčným plochám bývania a športu a pozdĺž komunikácií. Pre novú výsadbu je potrebné použiť len druhy drevín z domácej produkcie so zachovaním prirodzených ekosystémov.

Prioritou bude zeleň vhodného typu bez alergénov. V PRO je potrebné zeleň brehových porastov a sprievodnú vegetáciu vodných tokov riešiť v rámci protipovodňových úprav vodných tokov, kde bude potrebné pre novú výsadbu použiť len druhy drevín z domácej produkcie so zachovaním prirodzených ekosystémov pri zachovaní ochranných a manipulačných pásiem. V riešení územného plánu obce je tiež potrebné podnecovať kvalitné úpravy priehradzok pri rodinných domoch, ako sú živé ploty, okrasné kríky, popínavé rastliny a podobne.

Zhodnotenie kultúrnohistorického potenciálu riešeného územia

Obec je písomne doložená z roku 1345 ako Nadfu, neskôr ako Komlos alebo Nadfeu (1351), Natwej (1773), Natfej (1786), Nadvej (1927), Šarišská Trstená (1948); maďarsky Nádfi. Obec v roku 1345 bola súčasťou panstvu Chmeľovec. Dodnes je to poľnohospodárska obec. Obec bola súčasťou Šarišskej župy. V Centrálnej evidencii archeologických nálezísk Slovenskej republiky nie sú evidované žiadne archeologické lokality na riešenom území obce Šarišská Trstená. Krajský pamiatkový úrad Prešov na základe dosiaľ evidovaných archeologických lokalít určil územie historického jadra obce za územie s predpokladanými

archeologickými nálezmi z obdobia stredoveku až novoveku. Nie je možné však vylúčiť predpoklad výskytu neznámych archeologických objektov a nálezov aj mimo známych archeologických lokalít a preto je potrebné pri stavebnej činnosti na území obce oznámiť takýto nález

Krajskému pamiatkovému úradu Prešov, ktorý zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní. Na území obce Šarišská Trstená sa nachádza kaplnka Jána Nepomuckého z roku 1858. Stavba kaplnky nie je evidovaná v Ústrednom zozname pamiatkového fondu. Pozornosť si zaslúžia aj voľne stojace kríže na území obce, ktoré sú vždy pamätníkmi miestnych udalostí v histórii obce a aj keď nie sú zapísané v zozname pamiatkového fondu kultúrnych pamiatok sú súčasťou kultúrneho dedičstva obce a ako takým je im potrebné venovať primeranú ochranu a zveľaďovanie. V návrhu územného plánu je potrebné vytvárať územnotechnické podmienky funkčného využitia kultúrnych pamiatok uvedených v Ústrednom zozname pamiatok pre potreby rozvoja cestovného ruchu a ich údržbu a úpravy stavieb realizovať len so súhlasom Pamiatkového úradu.

Zhodnotenie sídelno – priestorovej štruktúry obce

Obec Šarišská Trstená má charakter prejazdnej obce pri hradskej so založenou sieťou dopravnej a technickej infraštruktúry. Obec nie je funkčne členená. Zástavba pôvodnej obce Šarišská Trstená sa rozvíjala v údolí potoka Trstianka a miestnych komunikácií vedúcich v údolí potoka, ktorá tvorí historickú kompozičnú os obce a je aj budúcou hlavnou kompozičnou osou obce a neskôr aj okolo cesty III/5452, ktorá je vedľajšou kompozičnou osou obce. Cesta III/5452 bude v obci splňať funkciu hlavnej zbernej komunikácie. Na severo – južnú kompozičnú os, pozdĺž ktorej je rástla zástavba rodinných domov v severnej časti sa nachádza rímskokatolícky kostol Krista Kráľa s malým parkom a na opačnej v južnej časti obce v koncovej polohe je umiestnená budova kultúrneho domu s obecným úradom, ktorá je posilnená vhodnou plochou pre pakovanie osobných áut.

Ďalšie plochy občianskej vybavenosti by bolo vhodné získať dostavbou a vhodnou prestavbou blízkeho územia s možnosťou zmeny a doplnenia na funkcie služieb a obchodu. Takto by sa posilnilo toto prirodzené centrum obce. V jeho blízkosti sú plochy najnovšej bytovej výstavby. Na vedľajšej kompozičnej osi v jej západnej časti sa nachádza budova Jednoty, ktorej priestory slúžia pre predajňu potravín a pohostinstvo. Na opačnej východnej polohe sa nachádza miestny cintorín s kaplnkou a na opačnej strane cesty je sústredená plocha osady rímskej komunity. Takto vytvorená základná urbanistická kompozícia obce pri stanovení hlavných rozvojových zásad dáva predpoklady vytvárania kompaktného sídla.

Dominantnou stavbou je rímskokatolícky kostol v severnej časti obce. Nové plochy bytovej výstavby by mohli byť na plochách súkromných pozemkov v západnej zastavaného územia obce. Relatívne väčšie plochy sú v blízkosti najnovšej výstavby a ich nový územný rozvoj na plochách bezprostredne na ne nadväzujúcich v južnej polohe mimo zastavanú časť. Historicky obec nadväzuje v rámci sídelnej štruktúry a socioekonomických aspektov na mesto Prešov. Obec Šarišská Trstená má dobrú možnosť vytvorenia kapacít ľudských zdrojov pre rozvoj rekreačnej sféry a využitia týchto daností pre rozvoj obce prepojením na aktivity mesta Prešov. Susediace sídla sú ekonomicky malo výrazné.

Zhodnotenie sociálnych a ekonomických rozvojových predpokladov obce

Vývoj počtu obyvateľstva z jednotlivých sčítaní a medziročných cenov možno v obci Šarišská Trstená sledovať od roku 1869, kedy mala obec spolu 63 obyvateľov. Ku koncu roka 2001 stúpol počet obyvateľov na hodnotu 263, čo je nárast oproti roku 1970 o 26,4 %, kedy obec mala 208 obyvateľov. Z celkového počtu 263 obyvateľov bolo 128 mužov, čo je 48,7 % a 135 žien, čo je 51,3 %. K 26.05..2001 index maskulinity (pomer počtu mužov a žien) bol na úrovni 0,948 bodá, čo znamená, že na 1000 žien pripadlo 948 mužov. Na konci roku 2008 mala obec 287 obyvateľov, kým na začiatku roka ich bolo 283. Prírodným pohybom obyvateľstva (pôrodnosť a úmrtnosť obyvateľstva) v roku 2008 získala obec 3 obyvateľov, čo zodpovedá prirodzenému prírastku na úrovni 10,45 %.

V rámci mechanického pohybu obyvateľstva boli v rámci obce Šarišská Trstená zaznamenaní 2 prisťahovaní a 1 vystávaný, čo predstavuje 3,48 ‰ prírastok obyvateľstva prisťahovaním 1 osoby. Celkový pohyb obyvateľstva, pozostávajúci z prirodzeného a mechanického pohybu, tvorilo v roku 2008 v obci Šarišská Trstená 4 osôb, t.z. celkový 13,94 ‰ prírastok obyvateľstva. Podľa údajov zo sčítania uskutočnenom v roku 2001 žilo v obci Šarišská Trstená 263 trvale bývajúcich obyvateľov a z toho bolo 35,7 % v predproduktívnom, 49,4 % v produktívnom a 14,8 % vo veku poproduktívnom. Ekonomicky aktívnych bolo 97 obyvateľov, čo činí 36,9 % z celkového počtu obyvateľov. Podiel 53 mužov bol 54,64 % na celkovom počte ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Pri prognóze vývoja počtu obyvateľov sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 10‰ za rok.

Na vývoj obyvateľstva budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- predpoklady ekonomickej stability v štáte a tým ochota mladých ľudí zakladať rodiny, zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra kraja,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb, dostupná oblasť pre rekreáciu a
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

Pri zohľadnení tohto nárastu je potrebné k tomuto uvažovať s nárastom plôch pre bývanie a pre umiestnenie adekvátnej občianskej vybavenosti a ďalších funkčných plôch súvisiacich s rozvojom obce pričom je potrebné zohľadniť dostupnosť vybavenosti v meste Prešov.

Zhodnotenie disponibilít bytového fondu a odporúčanie pre riešenie

Obytné územie obce v súčasnosti predstavuje kompaktné zastavané územie pozdĺž cesty III/5452 a krátkych miestnych komunikácií v údolí potoka Trstianka. Bytový fond predstavuje zmes staršej povojnovej zástavby v dobrom stavebnom stave, postupne rekonštruovanej a dostavovanej ale tiež novej zástavby. Najnovšia bytová výstavba je predovšetkým v jej centrálnej a východnej časti. Väčšie disponibilné plochy obce pre rozvoj tejto základnej funkcie v zastavanej časti obce sú už vyčerpané. Na území obce, južne od miestneho cintorína vo východnej časti obce, sa nachádza osada rómskeho etnika s približne 100 obyvateľmi. Obec má záujem o prípravu ďalších obytných území.

Obec má v rámci zastavaného územia plochy využiteľné pre bytovú výstavbu len na plochách nadmerných záhrad v západnej časti obce. Rozvoj obytného územia je možný predovšetkým jeho doplnením v zastavaných častiach obce, modernizáciou staršieho bytového fondu. Relatívne väčšie plochy pre rozvoj bytovej výstavby sú v blízkosti najnovšej výstavby a jeho nový územný rozvoj na plochách bezprostredne na ne nadväzujúcich v južnej polohe mimo zastavanú časť. V riešení územného plánu obce je potrebné v roku 2025 uvažovať s návrhom plôch pre bývanie na umiestnenie málopodlažnej zástavby prevažne rodinných domov pre celkový výhľadový počet 323 obyvateľov, čo pri predpokladanej obložnosti 3,5 obyvateľov na 1 byt predstavuje potrebu 10 nových bytov, t.z. približne 10 rodinných domov. V riešení územného plánu obce je potrebné vytvoriť dostatočnú rezervu plôch pre bytovú výstavbu v návrhovom období minimálne v rozsahu 100 %, ktorú bude možné využiť aj po návrhovom období.

Zhodnotenie stavu, zámerov a potrieb občianskej vybavenosti

K bilančnému obdobiu 2025 je potrebné uvažovať so štruktúrou a kapacitou občianskej vybavenosti podľa očakávaného prirodzeného nárastu počtu obyvateľov obce a záujemcov o výstavbu rodinných domov. Pri umiestnení občianskej vybavenosti a ďalších funkčných plôch súvisiacich s rozvojom obce Šarišská Trstená je potrebné zohľadniť dostupnosť vybavenosti v meste Prešov. Pri napočte je potrebné zohľadniť charakter obce, ktorý bude plniť aj funkciu vidieckeho osídlenia. V juhozápadnej zastavanej časti obce a pozdĺž terajšej cesty III/5452 je potrebné navrhnúť funkčnú zmenu využívania jestvujúcej zástavby pre účely vybavenosti formou vytvorenia plôch centrálnej zóny obce.

Stav a zámery v ťažbe nerastných surovín

Podľa stanoviska Obvodného banského úradu v Košiciach sa v katastrálnom území obce Šarišská Trstená nenachádzajú žiadne zistené ložiská nerastov, z čoho vyplýva, že riešením rozvoja obce nebudú dotknuté záujmy ochrany a využívania nerastného bohatstva (výhradných ložísk) a preto v riešení územného plánu nie je potrebné vytvárať predpoklady pre ťažbu nerastných surovín.

Stav a zámery v rozvoji poľnohospodárstva

Poľnohospodárska činnosť je zameraná na rastlinnú výrobu. Dnes poľnohospodársky pôdny fond pozostávajúci zo 108 ha ornej pôdy a 17 ha lúk a pasienkov obhospodaruje Ovčia farma Proč a súkromne hospodáriaci roľníci, ktorí sú občanmi obce. Poľnohospodárska pôda zaradená podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. – 4. kvalitatívnej skupiny sa v katastrálnom území obce nenachádza. Jestvujúca poľnohospodárska pôda dáva všetky vhodné predpoklady pre rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby pri zabránení nežiaducich javov biodiverzity.

Stav a zámery v rozvoji lesného hospodárstva

Lesné porasty na území katastra obce Šarišská Trstená tvoria ucelené komplexy na severe, ktoré sú súčasťou O0ndavskej vrchoviny a patria do Lesného hospodárskeho celku Giraltove. V obci je evidovaných cca 34 ha lesa v lesnom pôdnom fonde, čo tvorí 18 % z celkovej plochy katastrálneho územia obce, ktorých vlastníckmi sú Lesy Slovenskej republiky.

Dominantný podiel na výmere lesných porastov v katastrálnom území obce Šarišská Trstená majú hospodárske lesy, ktoré okrem produkčnej funkcie plnia aj funkcie celospoločenské. V zastúpení lesných typov prevažujú lesy listnaté s prevahou duba a buka, v podraсте je prevažne hrab a z ihličnatých drevín borovica. Vekové rozvrstvenie porastov na danom území je malé. Priemerný vek porastov je 45 rokov. Drevná hmota je spracovávaná na pílach mimo územia obce. Lesný hospodársky plán pre Lesný hospodársky celok Giraltovce je platný na roky 2008– 2017, ktorý pre hospodárenie na lesnom pôdnom fonde je potrebné považovať za záväzný.

Stav a zámery v rozvoji priemyslu a skladového hospodárstva

Hospodárska základňa obce je nedostatočne vyvinutá a vzhľadom k počtu obyvateľov značne poddimenzovaná. Obec bola tradičnou poľnohospodárskou obcou s rozvinutou rastlinnou i živočíšnou výrobou. Vznik ďalších výrobných prevádzok v sektore remeselných služieb závisí predovšetkým od podnikateľských ambícií miestnych obyvateľov. Očakávaná expanzia firiem by obohatila ekonomickú základňu obce a znamenala aj zvýšenie príjmov obecného rozpočtu.

Zhodnotenie rekreačného potenciálu územia a odporúčanie pre riešenie

Hlavnými rekreačnými priestormi v blízkosti riešeného územia obce Šarišská Trstená sú dva rekreačné krajinné celky v rámci Prešovského kraja: Je to IX. RKC Čergov, ktorého ťažiskom je rovnomenné pohorie, ponúka atraktívne prírodné prostredie vhodné pre turistiku a zimné športy. Malebné a rázovité obce v podhorí predstavujú vhodný potenciál pre vidiecku turistiku. Územie Čergova je pripravené na vyhlásenie za chránenú krajinnú oblasť, čo je nutné rešpektovať. Druhým je XI. RKC Slanské vrchy, ktoré majú charakter kľudovej zóny s vhodnými podmienkami pre letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku. V súčasnosti je spracovaný projekt na vyhlásenie Slanských vrchov za chránenú krajinnú oblasť. Vhodné vybavenostné zázemie predstavujú podhorské obce vhodné pre vidiecku turistiku, ktoré je potrebné podporovať a prednostne rozvíjať tie druhy a formy turizmu, ktoré majú pre rozvoj v danom území najlepšie predpoklady usmerňovať rozvoj funkčno – priestorového subsystému rekreácie a turizmu v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska 2001, Regionalizáciou cestovného ruchu Slovenskej republiky a Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja.

K najviac uplatňovaným formám dynamickej turistiky patrí pešia turistika. Severná časť riešeného katastrálneho územia obce má vhodné lokalizačné predpoklady pre jej plné rozvinutie. Predovšetkým údolie vodného toku potoka Trstianka a naň nadväzujúci zalesnený masív na južnom okraji Nízkyh Beskýd poskytuje široké možnosti nenáročných turistických vychádzok a relaxácie v prírodnom prostredí. Naproti tomu krajinná štruktúra centrálnej a južnej časti riešeného územia s dominantne zastúpenou veľkoblukovou ornou pôdou nie je z pohľadu turistického návštevníka veľmi atraktívna. Samotná obec má vhodné lokalizačné predpoklady ako východisko peších turistických a cykloturistických výletov predovšetkým vo väzbe na susedné obce Fulianka, Čelovce, Chmeľovec, Podhorany, Proč, Pušovce a Chmeľov.

Riešeným územím ani v blízkom okolí obce hlavné turistické trasy značených turistických chodníkov neprechádzajú. Pre pešiu turistiku v riešenom katastrálnom území

obce Šarišská Trstená slúžia len turisticky neznačené chodníky po poľných a lesných cestách. Najbližšie miesto využiteľné na turistiku po značených chodníkoch k územiu obce sa nachádza na juhozápade v obci Kapušany, kde zo železničnej vychádza značený turistický chodník, z ktorého je prístupná veľká turistická sieť chodníkov a magistrál. Nevýhodou trasovania turistických značkových chodníkov z pohľadu účastníka cestovného ruchu je ich vzdialenosť od obce. Riešenie územného plánu obce by mohlo navrhnúť možné napojenie na tieto značené chodníky a tým umožniť zokruhovanie výletných trás s rôznou dĺžkou a obtiažnosťou, vytvárajúcou optimálne podmienky predovšetkým pre prepojenie navrhovaných aktivít v území a centrom obce Šarišská Trstená.

Po katastrálnych územiach blízkyh obci Fulianka, Tulčík a Demjata prechádza Karpatská cyklocesta z Prešova na Duklu. Ďalšie cyklistické trasy, ktoré začínajú v Prešove alebo týmto mestom prechádzajú sú prístupné z ciest II/545, I/73 a I/18. Z riešenia Územného plánu veľkého územného celku Prešovského kraja 2004 vyplýva potreba zriadiť nové rekreačné priestory, ktorých podrobné riešenia by mali zabezpečiť územné plány príslušných dotknutých obcí. Územie riešenej obce Šarišská Trstená je súčasťou navrhovaného rekreačného priestoru Haľagoš, ktoré tvoria katastrálne územia šiestich obcí Čelovce, Chmeľovec, Podhorany, Proč, Pušovce a Šarišská Trstená s navrhovanou rozlohou 750 ha a predpokladanou dennou návštevnosťou 2 500 osôb v hlavnej sezóne. Rekreačný priestor Haľagoš s regionálnym významom je navrhovaný ako II. krajinný a funkčný typ podhorský pre rekreáciu a vodné športy. Pre zabezpečenie kvalitných služieb rekreačného priestoru je potrebné využiť potenciál zastavaného i nezastavaného územia všetkých obcí a zabezpečenie realizácie potrebných športových a rekreačných zariadení vrátane stavieb občianskeho a technického vybavenia v riešenom priestore s možným parciálnym rozložením funkcií a zariadení medzi obcami. Územie obce Šarišská Trstená leží v údolí potoka Trstianka v atraktívnom, málo narušenom prírodnom prostredí na území Beskydského predhoria a je relatívne blízko krajského mesta Prešov.

Toto dáva predpoklad tvorby rekreačného zázemia pre toto sídlo. Preto je potrebné, aby obec Šarišská Trstená slúžila ako priestor pre rozvoj doplnkových funkcií cestovného ruchu a preto je nutné uvažovať o prepojení viacerých katastrov pre rekreáciu a vidiecku turistiku. Možnosti využitia miernejších terénov v katastrálnom území sú široké, ktoré môžu slúžiť pre turistiku, cykloturistiku a hubárčenie v lete a v zime pre lyžiarsku turistiku. Obec má vhodné podmienky pre chalupárne, letnú a zimnú turistiku v prírodnom prostredí. Na území obce sa nenachádzajú žiadne rekreačné priestory, ani rekreačné strediska a na území obce nie sú zriadené záhradkárske osady. Kúpeľné územia a objekty tohto charakteru sa v katastrálnom území obce nenachádzajú.

V riešenom území sa nenachádzajú ani pramene liečivých zdrojov a nie sú evidované ani zdroje prírodných minerálnych vôd. V riešenom území sa nachádzajú pramene pitných nemineráliezovaných vôd. Pôvodné vývery týchto vôd by sa po odbornom zachytení a úprave okolia mohli využiť ako cieľové turistické body. Na území obce je niekoľko zaujímavých miest s dobrými výhľadmi na obec ale aj na širšie okolie s panoramatickými výhľadmi a to predovšetkým na severe a severovýchode územia z lúk na Šilkách a Lapišoch. Obec má veľmi obmedzené možnosti vybudovať v prírodnom prostredí na svojom území rekreačné miesto – lokalitu. Riešenie územného plánu obce má navrhnúť reálne možnosti realizácie plôch so športovo – rekreačnou funkciou. Ďalšou z možností využitia prírodného potenciálu územia

obce je poľovnícky revír v blízkych lesoch, kde pôsobí Poľovnícke združenie HUBERTUS Podhorany.

Zhodnotenie cestnej dopravy

Priet'ah cesty III. triedy číslo 5452 vzhľadom na šírkové usporiadanie hlavného dopravného priestoru, vyhovuje pre úpravu na minimálnu požadovanú kategóriu MZ 8,0/50 vo funkčnej triede B3. V súčasnosti je bez chodníkov, bez súvislého, profesionálne zrealizovaného a plne funkčného odvodnenia a preto nespĺňa požiadavky STN 73 6110 na priet'ah cesty III. triedy. Miestne komunikácie nemajú v prevažnej miere normou STN 73 6110 požadované šírkové usporiadanie pre obojsmernú premávku na verejnosti prístupných komunikáciách a sú bez chodníkov a primeraného odvodnenia. Tento stav, vzhľadom na nízku intenzitu dopravy s minimom čistého tranzitu, je obyvateľmi obce tolerovaný a obcou generovaná zdrojová a cieľová doprava nespôsobuje významnejšie problémy z hľadiska bezpečnosti premávky resp. domáci užívatelia komunikácií sú si vedomí nedostatkov na cestnej sieti a prispôsobujú svoj pohyb po vozovke a v príslušnom priestore tak, že eliminujú riziko kolízií na minimum

V návrhu PRO z hľadiska cestnej dopravy je potrebné zohľadniť:

- Priet'ah cesty III/5452 cez zastavanú časť obce Šarišská Trstená v kategórii B3–MZ 8,5/50.
- Mimo zastavanú časť obce cestu III/5452 v kategórii C 7,5/70.
- Priesečnú križovatku cesty III/5452 s miestnymi komunikáciami v zmysle normových ustanovení
- Všetky dopravné bodové a líniové závady.
- Miestne obslužné a účelové komunikácie a nové zriadiť v intenciách STN 73 6110 – Projektovanie miestnych komunikácií.
- Potrebný počet parkovacích stojísk pri objektoch občianskej vybavenosti návrhom potrebného počtu stojísk mimo cesty III/5452.
- Chodníky pri ceste III. triedy a miestnych komunikáciách v potrebnom rozsahu a samostatne trasované pešie prepojenia.
- Nové obytné domy situovať minimálne 3,0 m od okraja pozemnej komunikácie v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky číslo 532/2002 Zb.. Z hľadiska hluku pozdĺž cesty III/5452 je potrebné nové bytové domy situovať za prípustnú 60 dB(A) hranicu hluku a jestvujúcu zástavbu ponechať na dožitie.

Vzhľadom na stanovisko Okresného riaditeľstva hasičského a záchranného zboru v Prešove v návrhu územného plánu obce prístupové komunikácie riešiť tak, aby mali trvale voľnú šírku min. 3,0 m a jej únosnosť na zaťaženie jednou nápravou vozidla musí byť najmenej 80 kN, pričom sa do trvalej voľnej plochy nezapočítava parkovací pruh.

Zhodnotenie zásobovania pitnou a prevádzkovou vodou

Obec Šarišská Trstená nemá vybudovaný verejný vodovod. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov je zásobovaná z vlastných studní z veľkej časti cez malé domové vodárne typu DARLING. Voda v studniach je závadná a kvalita vody nevyhovuje SNT 75 7111 a STN 75 7211. Malá skupina obyvateľov má vybudovaný vodovod. Obec má zabezpečenú projektovú dokumentáciu stavby Šarišská Trstená –

Zásobovanie vodou, podľa ktorej bolo už vybudované zachytenie prameňov a ich dočasné zaústenie do potoka Trstianka. V návrhu územného plánu obce je potrebné riešiť celoobecný verejný vodovod a v riešení využiť už vypracovanú dokumentáciu.

Zhodnotenie odvádzania a čistenia odpadových vôd

Obec Šarišská Trstená nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov majú vybudované vlastné žumpy. Časť rodinných domov má domovú kanalizáciu zaústenú do priekop, alebo priamo do potoka, čo je spolu s vyvážením žump hygienickou závadou, pre ktoré je potrebné vybudovať kanalizáciu. Dažďové vody z intravilánu sú odvádzané priekopami a rigolmi, ktoré sú zaústené do potoka. Priekopy a rigoly sú neudržiavané a zanesené. Obec má zabezpečenú projektovú dokumentáciu stavby: Šarišská Trstená – Kanalizácia a ČOV. V dokumentácii je riešená dažďová a splašková kanalizácia a ČOV. V návrhu územného plánu obce je potrebné riešiť celoobecnú kanalizáciu a ČOV a v riešení využiť už vypracovanú dokumentáciu.

Zhodnotenie zásobovania elektrickou energiou

V **súčasnosti** je výkon transformačných staníc postačujúci, sieť NN po rekonštrukciách. V riešení územného plánu obce je potrebné:

- prehodnotiť výkon a počet trafostaníc do roku 2025 s dostatočnou rezervou výkonu,
- navrhnúť rekonštrukciu fyzicky starých resp. výkonom nepostačujúcich trafostaníc,
- navrhnúť a vhodne umiestniť – vyčleniť miesto pre nové trafostanice, vrátane prívodu VN k nim a ich stavby začleniť do verejnoprospešných stavieb,
- riešiť nutné preložky VN a nové prípojky VN mimo obce vzdušné, v obci káblom v zemi, resp. vzduchom,
- riešiť rekonštrukciu jestvujúcej NN sieť s nevyhovujúcimi elektrickými parametrami (drevené a poškodené podperné body a pod.),
- na rozvod AES káblami s novými podpernými bodmi, resp. preferovať postupné nahrádzanie vzdušných elektrických NN vedení káblomými rozvodmi v zemi,
- navrhnúť pre nové lokality NN sieť káblami v zemi, v riešení je potrebné požívať štandardy VSE, pripravovať a postupne realizovať rekonštrukcie jestvujúce verejného osvetlenia pri preferovaní uloženia jeho elektrických rozvodov v zemi a rovnako realizovať výstavbu nového osvetlenia.

Zhodnotenie zásobovania plynom

Obec Šarišská Trstená je plynofikovaná od roku 2000 pri tlakovej hladine 0,3 MPa. STL plynové potrubia v obci sú nové a bezporuchové s kapacitnou rezervou pre rozvoj obce. Zdrojom zemného plynu pre obec je vysokotlaký distribučný plynovod Prešov – Vranov nad Topľou. Návrh územného plánu obce bude rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma existujúcich plynárenských zariadení slúžiacich na rozvod zemného plynu v obci a bude riešiť potrebné rozšírenie plynovodov v zmysle ustanovení zákona 656/2004 Z.z. o energetike a o zmene niektorých zákonov.

Zhodnotenie zásobovania teplom

V riešení územného plánu obce bude potrebné aj naďalej uvažovať so zemným plynom ako s hlavným zdrojom tepla s možnosťou využitia doplnkových zdrojov energie. Pri stanovení tepelnej potreby je potrebné vychádzať z STN 383350 o zásobovaní teplom, že objekty v obci Šarišská Trstená sa nachádzajú v krajine s najnižšou oblastnou teplotou -18°C .

Zhodnotenie telekomunikačných a informačných sietí

Požiadavky na pripojenie v miestnej telefónnej sieti sú v súčasnosti pokryté. V riešení územného plánu obce je potrebné:

- telefónnu sieť v sústredenej zástavbe pre bytové stanice dimenzovať na 1–1,5 páru pre novú bytovú výstavbu a 2 páry na občiansku vybavenosť,
- pri existujúcich telefónnych rozvodoch riešiť kabelizáciu všetkých existujúcich nadzemných rozvodov v obci úložným káblom v zemi,
- pri nových telefónnych rozvodoch riešiť trasy vedľa miestnych komunikácií,
- úložné káble miestnej telefónnej siete riešiť do všetkých ulíc – koridorov obce, pre možnosť pripojenia každého bytu,
- pri riešení rozvoja nových lokalít bývania, podnikateľskej činnosti, športových aktivít vymedziť trasu – koridor pre následné uloženie telekomunikačných káblov v lokalite s ohľadom na priestorové usporiadanie v zmysle platných STN, napojovací bod určí správca pri začatí územného konania. Rozšírenie telefónnej ústredne, miestnej telefónnej siete a telefónnych staníc zabezpečí podľa potreby na vlastné náklady správcu. Návrh nových trás je potrebné vyznačiť v grafickej časti územného plánu.

Zhodnotenie odpadového hospodárstva

Východiskovým dokumentom pre riešenie problematiky odpadového hospodárstva v obci Šarišská Trstená je Program odpadového hospodárstva obce Šarišská Trstená a významných producentov spracovaný v súlade s vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky číslo 238/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch. Domácnosti a prevádzky v obci v roku 2008 vyprodukovali 12,58 tón zmesového komunálneho odpadu. Obec zabezpečuje zber a odvoz komunálneho odpadu prostredníctvom firmy FÚRA s.r.o. Rozhanovce odvozom na riadenú skládku odpadov, ktorá sa nachádza na katastrálnom území obce Petrovce v okrese Vranov nad Topľou, kde sa tento zneškodňuje. Táto skládka je zaradená do kategórie pre nie nebezpečný odpad. Odvoz sa uskutočňuje pravidelne v trojtýždňovom intervale. V súčasnosti sa prevádza separácia odpadu a vytriedený odpad je odvázaný špecializovanými firmami na jeho ďalšie zhodnotenie. Odpad zo septikov a žump sa zneškodňuje na vytypovaných lokalitách v katastri obce. Na území obce nie sú definované divoké skládky plošného charakteru. V riešení Územného plánu obce Šarišská Trstená v oblasti zhodnotenia odpadového hospodárstva je potrebné:

- V súlade s platnou legislatívou zlepšovať kvalitatívne charakteristiky odpadov s cieľom redukovať negatívne vplyvy na životné prostredie.
- Zvýšiť podiel zhodnocovania a znížiť podiel zneškodňovania biologicky rozložiteľných odpadov, uprednostňovaním materiálového zhodnotenia a riešiť plochy pre

zneškodňovanie biologicky rozložiteľného odpadu, v zmysle zákona číslo 223/2001 Z.z. o odpadoch v znení neskorších noviel.

- Nadalej zabezpečovať a postupne rozširovať komodity separovaného zberu pre zhodnotiteľné odpady v členení na komodity podľa § 5 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky číslo 238/2001 Z.z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch, vybudovaním účinného systému separovaného zberu s vhodným systémom zvozu na zariadenia na triedenie a zhodnocovanie odpadov, resp. na zariadenia na kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu, ktoré sa postupne zriaďujú v zmysle schváleného programu odpadového hospodárstva okresu, pričom umiestnenie nových zariadení má sledovať princíp blízkosti berúc do úvahy ekonomickú efektívnosť. Dobudovanie infraštruktúry v oblasti odpadového hospodárstva je potrebné riešiť v súlade s cieľmi a opatreniami smernej a záväznej časti schválených programov odpadového hospodárstva obce a Prešovského kraja.

Sumarizácia pozitívnych a negatívnych javov v území

Pozitívne javy v území

Pozitívnymi javmi v území sú:

- dostupnosť obce k centru osídlenia – mestu Prešov a jeho poloha v Karpatском regióne,
- prirodzený nárast počtu obyvateľov obce,
- dostupnosť vyššej občianskej vybavenosti,
- prostredie vytvárajúce pohodu pre stabilizáciu obyvateľov v poproduktívnom veku,
- disponibilné plochy pre rozvoj bývania a ďalších podmieňujúcich faktorov ako aj podmienok vplývajúcich na kvalitu životného prostredia,
- existujúce majetkové väzby migrantov k pozemkom v katastrálnom území a zastavanom území pre výstavbu rodinných domov,
- na území obce sú vhodné plochy s rekreačným potenciálom a dobré predpoklady čo môže prispieť k vytvoreniu sezónnych a nesezónnych pracovných miest pre oživenie cestovného ruchu a lokálnej ekonomiky,
- obec má kultúrnohistorické predpoklady pre produkciu ekologických potravín, s realizáciou polotovarov či finálnych výrobkov,
- založená technická infraštruktúra je technickým predpokladom realizácie rozvojových projektov a zámerov,
- vhodné základové plochy.

Tieto pozitívne javy v území sú vhodnými predpokladmi ďalšieho rozvoja sídla.

Negatívne javy v území

Negatívnymi javmi v území sú:

- obec čiastočne využíva disponibilné plochy pre bývanie, dennú rekreáciu a cestovný ruch,
- v území je nedostatočne rozvinutý systém celoročnej rekreácie s príslušným zázemím,
- v obci nie je dostatočne rozvinutá lokálna ekonomika sledujúca ekonomické aktivity a činnosti zamerané na export tovarov a služieb mimo toto územie,

- nie je realizovaná technická infraštruktúra, ktorá je technickým predpokladom realizácie nových rozvojových projektov a zámerov,
- cestná doprava a konštrukcie elektrických stĺpov s vodorovným usporiadaním vodičov, vrátane ich ochranných pásiem predstavujú líniové bariéry,
- znečistené vodné toky z vypúšťaných odpadových vôd z rodinných domov,
- chýbajúce brehovú porasty pri niektorých vodných tokoch,
- zosuvné územia aktívne, potenciálne a stabilizované erózne javy, ohrozenie eróziou,
- iné faktory s negatívnym dopadom na kvalitu životného prostredia, poškodený vegetačný kryt, zosuvy, možnosť záplav. V PRO je potrebné negatívne javy v území riešením eliminovať ich vplyv na územie obce.

Vyhodnotenie vzájomných vplyvov pozitívnych a negatívnych javov v obci

Jestvujúce líniové stavby nadradených trás a zariadení dopravy a technickej infraštruktúry majú ekonomicky pozitívny dopad na možný ďalší rozvoj obce a nevyžadujú si mimoriadne veľké navýšenie investičných nárokov na napojenie na tieto siete. Ide predovšetkým o dobré dopravné napojenie a zásobovanie vodou, plynom a elektrickou energiou. Negatívom sú ich ochranné pásma limitujúce rozvoj príslušných lokalít v obci. Pozitívnym faktorom je aktívna kompaktná zeleň tvorená lesnými porastmi v severnej časti územia ako prvku dotvárajúceho významný fenomén stability územia, kde zastavaná časť územia brehovými porastmi vodných tokov je na ňu naviazaná a južná časť katastra, ktorá je tvorená poľnohospodárskou pôdou.

Strety záujmov

Strety záujmov sú v nárokoch obce pri plošnom rozvoji územia vo vzťahu k poľnohospodárskemu využívaniu pôdneho fondu, ktoré je potrebné riešiť v súlade s ustanoveniami stavebného zákona. K stretu záujmov nesmie dôjsť pri ochrane kultúrneho dedičstva a prírodných pamiatok, kde prioritou je a zostáva ich ochrana.

Základná terminológia

Akný plán/Plán aktivít je výber z plánovanej série aktivít určenej na dosiahnutie cieľov rozvojového plánu obce, ktorých realizácia je plánovaná v stanovenom období (jeden rok). Je základným nástrojom pre realizáciu rozvojového plánu.

Aktivita sú súbory činnosti, alebo projekty, ktoré je potrebné pri dosahovaní opatrení a cieľov vykonať.

Cieľ je stav, ktorý chceme dosiahnuť. Mal by byť zameraný na odstránenie problému či prekážky, či využitie potenciálu alebo príležitosti.

Dopad je stav, ktorý nastane, resp. by mal nastať, keď budú naplnené ciele projektu/programu a dosiahnu sa plánované výstupy a výsledky. Dopad môže byť pozitívny (napr. príchod nových investorov, väčšia zamestnanosť, nižšia kriminalita, intenzívnejšia cezhraničná spolupráca), ale aj negatívny (poškodenie životného prostredia, úbytok neobnoviteľných zdrojov, zníženie vyváženého rozvoja územia a pod.)

Ekonomickým rozvojom sa rozumie zvyšovanie životnej úrovne a blahobytu obyvateľstva. Je to dlhodobý proces, ktorý sa vzťahuje na súhrn ekonomických a sociálnych štruktúr a sleduje hospodárske záujmy (tvorba zisku a rast obrátu z výroby, predaja a služieb).

Hodnotenie programu alebo jeho jednotlivých častí má za cieľ vyhodnotiť (po etapách, na konci realizácie a pod.) naplnenie stanovených cieľov a dosiahnutie žiadaných výsledkov.

Konkurencieschopnosť obce je schopnosť obce súťažiť s inými obcami tzn. poskytnúť takú kvalitu života, ktorá je prítlačlivá nielen pre obyvateľov, ale aj pre návštevníkov obce ako aj potenciálnych investorov.

Marginalizované skupiny sú skupiny obyvateľov, ktoré sú vlastným pričinením alebo vonkajším vplyvom vylúčené z hospodárskeho, sociálneho, kultúrneho života majoritnej spoločnosti alebo je ich prístup k nemu z akýchkoľvek príčin obmedzený (napr. starší ľudia, ľudia, so zdravotným postihnutím, bezdomovci, prisťahovalci, nezamestnaní, etnické menšiny).

Monitoring - priebežná kontrola realizácie aktivity/programu počas jeho trvania, či plánovaný stav je v súlade s realitou (napr. dodržiavanie časového harmonogramu, čerpanie rozpočtu, kvalita výstupov a pod.)

Opatrenie je súbor tematicky súvisiacich aktivít, ktoré môžu byť realizované ako jeden celok. **Potenciál na rozvoj** – súhrn vnútorných vlastností a charakteristík/ daností obce, ktoré môžu byť využité na rozvoj.

Príležitosť na rozvoj predstavuje podnety, potenciál a zdroje vonkajšieho prostredia, ktoré je možné využiť pre rozvoj, alebo pre riešenie problémov.

Problém negatívny stav veci či záležitosti, resp. prekážka v ceste za uskutočnením cieľa či vízie.

Problémová analýza – štruktúrované skúmanie negatívnych faktorov identifikovaného problému za účelom stanovenia príčin a následkov

Profil obce je kvantitatívny a kvalitatívny popis daností, stavu, potrieb a východísk obce. Predstavuje tzv. „snímku“ obce k danému obdobiu a jeho hlavným účelom je priniesť komplexný obraz o súčasnom stave obce.

Program je vopred stanovený postup, ktorého účelom je dosiahnuť pozitívnu zmenu v danej problémovej oblasti, resp. dosiahnuť vytýčené ciele.

Rozvoj je proces pozitívnej zmeny v čase a v priestore.

Rozvoj územia je proces zmeny v čase a priestore, ktorý možno chápať ako ekonomicko-sociálne procesy prebiehajúce v prírodno-spoločenskom prostredí daného územia. Tieto procesy by mali využívať a rešpektovať podmienky a zvláštnosti prostredia.

Strategické plánovanie je súbor postupov a nástrojov na prijímanie účinných rozhodnutí, ktoré povedú k splneniu stanovených cieľov. Proces strategického plánovania je určený na to, aby pomohol spoločne znášať zodpovednosť za budúcnosť, budovať konsenzus o budúcnosti a navrhovať stratégie napredovania.

Synergický efekt je efektom spoločenského pôsobenia, súčinnosti, efekt spoločného pôsobenia viacerých prvkov, ktorý je obvykle väčší alebo kvalitatívne lepší než súčet efektov zo samostatného pôsobenia jednotlivých prvkov.

Ukazovateľ / Indikátor je nástroj, pomocou ktorého je možné monitorovať priebeh procesu (programu, projektu) či zmerať dosiahnutie cieľa (existujú kvantitatívne a kvalitatívne ukazovatele).

Vízia je predstava o budúcnosti, ktorá odráža reálny želaný stav tých, ktorí sa na jej tvorbe podieľajú.

Výsledok je kvalitatívna zmena v rozvojovom procese ku ktorému realizácia vytýčených aktivít či projektov prispieva (napr. zvýšenie environmentálneho uvedomenia ľudí, zvýšená návštevnosť obce, zlepšené podmienky pre šport pre všetkých v obci a pod.). Cieľ je vlastne plánovaný výsledok.

Výstup je konkrétny (hmatateľný) produkt, ktorý vzniká naplnením úlohy, či aktivity, počas programu/projektu, resp. na jeho konci (napr. postavená budova, zrekonštruované námestie, revitalizovaný park, uskutočnené podujatie a pod.